

การตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครั้งของผู้ประกอบการ: ศึกษากรณีผู้ประกอบการ
บริเวณตลาดอมรพันธ์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Non-Participation in The Government's 50-50 Co-Payment Scheme : A Case Study of
Merchants at Amonphan Market, Chatuchak District Bangkok

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration in Public Administration

Department of Public Administration

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์

การตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของ

ผู้ประกอบการ: ศึกษากรณีผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมร

พันธ์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

โดย

นายอนุกุล กาญจนรัตน์

สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

อาจารย์ ดร.วгор พัวพันธ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์วันชัย มีชาติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ ดร.วгор พัวพันธ์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ชฎิล โจรนานนท์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อนุกุล กาญจนรัตน์ : การตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของผู้ประกอบการ:
 ศึกษากรณีผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. (Non-
 Participation in The Government's 50-50 Co-Payment Scheme : A Case
 Study of Merchants at Amonphan Market, Chatuchak District Bangkok) อ.ที่
 ปริญญาหลัก : อ. ดร.วгор พัวพันธ์สวัสดิ์

งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งตอบคำถามว่าเหตุใดผู้ประกอบการรายย่อยที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ซึ่งเป็นโครงการเยียวยาผู้ประกอบการรายย่อยในช่วงวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 จึงตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้ผู้ประกอบการรายย่อยในตลาดอมรพันธ์ เขตจตุจักรกรุงเทพมหานคร เป็นกรณีศึกษา ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice) ประกอบกับแนวคิดภาระทางการบริหาร (Administrative Burden) ครอบคลุมทั้งต้นทุนการเรียนรู้ ต้นทุนในการปฏิบัติตามนโยบาย และผลประโยชน์ที่จะได้รับ งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ประกอบการในตลาดอมรพันธ์ที่เข้าร่วมโครงการ 2 คน และไม่เข้าร่วมโครงการ 8 คน งานวิจัยชิ้นนี้ค้นพบว่าสาเหตุที่ผู้ประกอบการรายย่อยไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งเกี่ยวข้องกับต้นทุนการดำเนินการที่จะเกิดจากการเข้าร่วมโครงการ ประการแรกผู้ประกอบการรายย่อยที่มีขนาดเล็กมาก จำเป็นต้องใช้เวลาทุกวัน จึงไม่สามารถแบกรับภาระของการรอเงินโอนเข้าบัญชีในวันถัดไปได้ ประการที่สอง ต้นทุนการทำรายการ (Transaction Costs) ที่เกิดขึ้นจากการใช้แอปพลิเคชัน ไม่คุ้มค่าต่อผู้ประกอบการในกรณีที่ราคาต่อหน่วยของสินค้าต่ำมาก ๆ หรือกรณีที่ผู้ประกอบการมีลูกค้าประจำอยู่แล้ว โดยเฉพาะในกรณีของสินค้าบริโภค เช่น น้ำป่น อาหาร ประการที่สาม ผู้ประกอบการที่มีอายุมากไม่สามารถเรียนรู้วิธีการใช้งานแอปพลิเคชันหรือเข้าใจกระบวนการสมัครเข้าร่วมโครงการได้ ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้สะท้อนว่า สาเหตุที่ผู้ประกอบการรายย่อยตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ ไม่ได้เกิดจากความต้องการหลีกเลี่ยงระบบภาษีตามที่วรรณกรรมส่วนใหญ่เสนอแนะไว้ แต่เกิดจากข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ภาครัฐมองข้ามไป เนื่องจากความไม่เข้าใจลักษณะการประกอบการของผู้ประกอบการรายย่อยที่มีขนาดเล็กมาก เหล่านี้

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2564

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6380156724 : MAJOR PUBLIC ADMINISTRATION

KEYWORD:

Anukool Kanjanarat : Non-Participation in The Government's 50-50 Co-Payment Scheme : A Case Study of Merchants at Amornphan Market, Chatuchak District Bangkok. Advisor: VONG-ON PHUAPHANSAWAT, Ph.D.

The purpose of this research is to find the reason why small businesses that qualify for the participation in the 50-50 Co-Payment Scheme, a scheme designed to alleviate the economic impact of the COVID-19 pandemic, decided not to participate in the scheme, using the small businesses in Amornphan Market in Chatuchak District, Bangkok as the study case. This research was conducted using rational choice theory in conjunction with Moynihan and Herd's administrative burden model, which covers learning costs, compliance costs, and benefits consideration. This research is a qualitative research which utilizes primary data from structured interviews of 10 small business in Amornphan Market, among which are 2 scheme-participating businesses and 8 non-participants. This research finds that the deciding factor which leads to the small businesses' decision not to participate in the 50-50 Co-Payment Scheme is the incurred operational cost from participation, consisting of the following issues. Firstly, small businesses rely on cash, making the one-day transfer wait required by the scheme unfeasible. Secondly, the transaction cost charged by the required application shrinks the profit margin of small businesses, especially ones with regular customers and ones whose commodities have small unit price, such as frappe and food, making participation unprofitable. Thirdly, elderly business owners have difficulties learning to use the required application or understanding the process required to participate in the scheme. These findings show that, rather than the desire to evade taxation as proposed by the majority of literature, the decision not to participate in the scheme stems from the limitations of the scheme that have been overlooked by the Government, whose understanding of the nature of these small business is still wanting.

Field of Study: Public Administration

Student's Signature

Academic Year: 2021

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้เลยหากขาดการสนับสนุนและความกรุณาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.วอกร พัวพันสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เป็นอย่างสูงที่ได้สละเวลาในการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย และต้องขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ วันชัย มีชาติ และอาจารย์ ดร.ชฎิล โรจนานนท์ สำหรับทุกคำแนะนำเพื่อปรับปรุงให้พหุเนื้อหาของสารนิพนธ์ให้มีความรอบด้านมากขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมพัน์ทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยเป็นอย่างสูง และที่ได้เสียสละเวลาจากการดำเนินธุรกิจหรือการให้บริการลูกค้ามาเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง หรือผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง

และท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานในกระทรวงการต่างประเทศสำหรับคำแนะนำ และแรงผลักดันที่ทำให้สารนิพนธ์ของผู้วิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และพร้อมกันนี้ ขอขอบคุณคุณแม่ ที่คอยส่งกำลังใจในทุกรูปแบบให้ผู้วิจัยสามารถผลิตสารนิพนธ์ฉบับนี้ได้อย่างราบรื่น

อนุกุล กาญจนรัตน์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญรูปภาพ.....	ฌ
บทที่ 1	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของงานวิจัย.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์	5
1.4 ระเบียบวิธีวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2	7
2.1 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	16
กรอบแนวคิดการวิจัย	30
บทที่ 3	31
3.1 ขอบเขตพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล.....	31

3.2	กลุ่มตัวอย่าง	31
3.3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล	33
3.5	ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล	34
บทที่ 4	35
4.1	สภาพแวดล้อมทั่วไปของตลาดอมรพันธ์.....	35
4.2	ลักษณะกิจการของกลุ่มตัวอย่าง	38
4.3	การตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง.....	40
4.4	ความเข้าใจของผู้ประกอบการเกี่ยวกับระบบภาษี	47
4.5	สรุปผลการศึกษา	49
บทที่ 5	50
5.1	สรุปและการอภิปรายผลการศึกษา.....	50
5.2	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของภาครัฐที่มุ่งช่วยเหลือธุรกิจขนาดย่อม.....	52
5.3	ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อยอด.....	53
บรรณานุกรม.....		54
ประวัติผู้เขียน.....		58

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 เทคนิคการลดภาระทางการบริหารสำหรับกรณีการให้บริการประชาชน	23
ตารางที่ 2 เกณฑ์อัตราภาษีตามชั้นเงินได้สุทธิต่อปี.....	27
ตารางที่ 3 ผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จำนวน 8 ท่าน.....	32
ตารางที่ 4 ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จำนวน 2 ท่าน	32
ตารางที่ 5 ลักษณะกิจการของผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง	38
ตารางที่ 6 ลักษณะกิจการของผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง	39
ตารางที่ 7 กิจการที่จำหน่ายสินค้าประเภทบริโภค	39
ตารางที่ 8 กิจการที่จำหน่ายสินค้าประเภทอุปโภค.....	40

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1 พัฒนาการของโครงการ "คนละครึ่ง"	3
รูปภาพที่ 2 ผลกระทบต่อสถานประกอบการจากโควิด-19.....	9
รูปภาพที่ 3 การยื่นแบบภาษีของผู้ประกอบการ (ร้านค้า) ที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง.....	13

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

การตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของผู้ประกอบการ: ศึกษากรณีผู้ประกอบการบริเวณ

ตลาดอมรพันธ์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

Non-Participation in The Government's 50-50 Co-Payment Scheme:

A Case Study of Merchants at Amornphan Market,

Chatuchak District Bangkok.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของงานวิจัย

สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เริ่มแพร่ระบาดในช่วงปลายเดือน ธันวาคม 2562 ในประเทศจีนและขยายวงกว้างไปยังภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก มีการพบผู้ติดเชื้อจำนวนมากอย่างรวดเร็ว ไม่เพียงแต่คร่าชีวิตแต่ยังสร้างผลกระทบวงกว้างโดยเฉพาะในแง่ของเศรษฐกิจหลายอุตสาหกรรมได้รับความเสียหายโดยตรง อาทิ ธุรกิจท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหารและธุรกิจบริการต่างๆ ซ้ำยังกระทบต่อภาคงาน เกิดการเลิกจ้างงานเพื่อประคองธุรกิจให้อยู่รอด และมีอีกจำนวนไม่น้อยที่ต้องปิดกิจการ

แต่ละประเทศทั่วโลกต่างออกมาตรการเพื่อเยียวยาและลดผลกระทบของโควิด-19 โดยประเทศไทยได้เผชิญกับเชื้อไวรัสโควิด-19 เมื่อปลายปี พ.ศ. 2562 และแพร่ระบาดหนักนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน รวมไปถึงภาคเศรษฐกิจของประเทศ จากรายงานภาวะเศรษฐกิจไทยในปี 2563 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) พบว่า กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หยุดชะงักส่งผลให้รายได้ของครัวเรือนลดลงมาก และกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ ส่งผลให้ประชาชนไม่กล้าใช้จ่ายใช้สอยเงินเนื่องจากกังวลเรื่องของรายได้ เสถียรภาพของภาคธุรกิจและครัวเรือนเปราะบางมากขึ้น ส่งผลกระทบเป็น

ลูกโซ่กับพ่อค้าแม่ค้ารัฐบาลจึงสร้างวิธีการพุงสภาพเศรษฐกิจของประเทศให้อยู่รอดและฝ่าวิกฤติ โดยโครงการคนละครึ่ง ก็เป็นหนึ่งในโครงการที่รัฐบาลสร้างขึ้นเพื่อพุงสภาพเศรษฐกิจ

โครงการคนละครึ่ง เป็นโครงการของรัฐบาลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยโครงการฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานราก สำหรับผู้ประกอบการรายย่อยโดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่ แผงลอย เพื่อให้มีรายได้จากการขายสินค้าเพิ่มขึ้น โดยภาครัฐร่วมจ่ายค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป ผ่านฝ่ายของผู้ซื้อร้อยละ 50 โดยเป็นการใช้มาตรการทางการเงินในลักษณะเงินอุดหนุนทางอ้อม กล่าวคือ รัฐบาลอุดหนุนเงินผ่านแอปพลิเคชัน “เป่าตัง” โดยในการใช้จ่ายรัฐบาลจะช่วยจ่ายในร้อยละ 50 และประชาชนจ่ายร้อยละ 50 กำหนดวงเงินไม่เกิน 150 บาทต่อคนต่อวัน ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการฯ จำเป็นต้องมีสมาร์ตโฟนพร้อมอินเทอร์เน็ต และต้องทำธุรกรรมผ่านมือถือเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำธุรกรรมด้วยเงินสด

พรชัย รัฐระเวช สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2565) ในฐานะโฆษกกระทรวงการคลัง กล่าวว่า โครงการคนละครึ่งมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 2 ของปี 2565 รวมทั้งจะเป็นแรงส่งให้เศรษฐกิจไทยสามารถขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง โดยตลอดระยะเวลาการดำเนินการ โครงการคนละครึ่งมีการดำเนินการมาแล้วด้วยกันทั้งหมด 4 เฟส ดังนี้

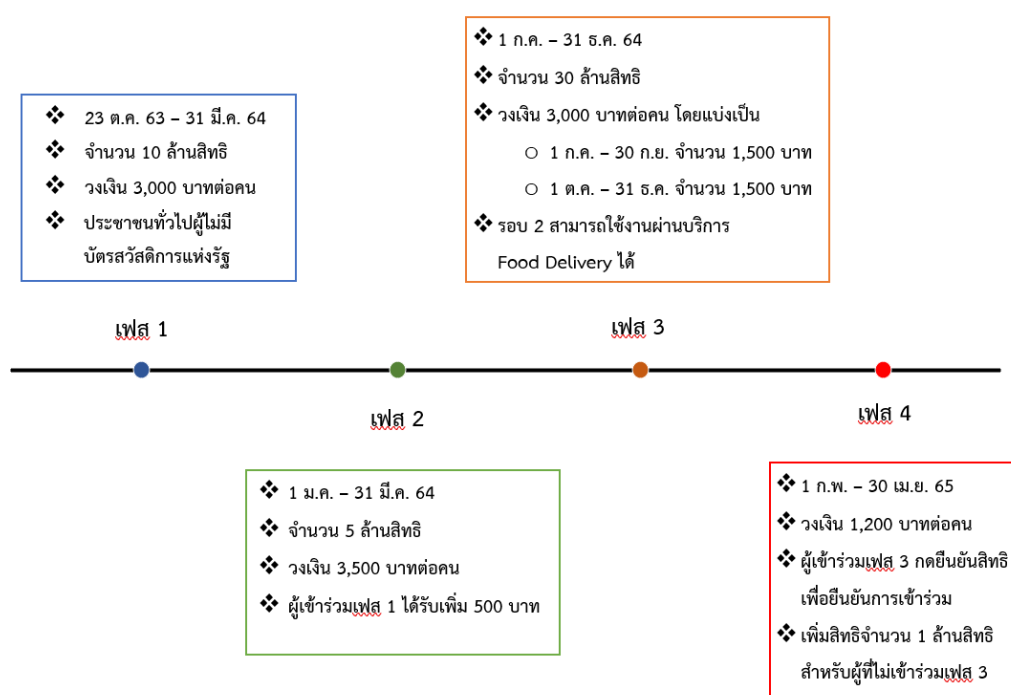
- เฟส 1 ระยะเวลาตั้งแต่ 23 ตุลาคม 2563 – 31 มีนาคม 2564 โดยมีจำนวนสิทธิทั้งสิ้น 10 ล้านสิทธิ และมีวงเงินให้จำนวน 3,000 บาทต่อคน

- เฟส 2 ระยะเวลาตั้งแต่ 1 มกราคม 2564 – 31 มีนาคม 2564 โดยเป็นการเพิ่มสิทธิให้แก่ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ ในเฟส 1 มีจำนวนสิทธิทั้งสิ้น 5 ล้านสิทธิ และมีวงเงินให้จำนวน 3,500 บาทต่อคน และสำหรับผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการฯ ในเฟส 1 จะได้รับวงเงินเพิ่มอีก 500 บาท

- เฟส 3 ระยะเวลาตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2564 – 31 ธันวาคม 2564 โดยมีจำนวนสิทธิทั้งสิ้น 30 ล้านสิทธิ และมีวงเงินให้จำนวน 3,000 บาทต่อคน แต่จะแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลาสำหรับการได้รับวงเงินคือ 1) ในห้วง 1 กรกฎาคม 2564 – 30 กันยายน 2564 จะได้รับวงเงิน 1,500 บาท และ 2) ในห้วง 1 ตุลาคม 2564 – 31 ธันวาคม 2564 จะได้รับวงเงิน 1,500 บาท โดยในระยะที่สองนี้ โครงการคนละครึ่งสามารถใช้งานผ่านบริการ Food Delivery ได้

- เฟส 4 ระยะเวลาตั้งแต่ 1 กุมภาพันธ์ 2565 – 30 เมษายน 2565 โดยผู้ที่ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการฯ ในเฟส 3 (ผู้ใช้เก่า) สามารถกดยืนยันสิทธิเพื่อเข้าร่วมเฟส 4 ได้ทันที และเพิ่มสิทธิ 1 ล้านสิทธิ ให้แก่ผู้ที่ไม่ได้ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการฯ ในเฟส 3 (ผู้ใช้ใหม่) โดยมีวงเงินให้จำนวน 1,200 บาทต่อคน

รูปภาพที่ 1 พัฒนาการของโครงการ "คนละครึ่ง"

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ในภาพรวมโครงการคนละครึ่งถือว่าเป็นโครงการหนึ่งที่ประสบความสำเร็จ โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งจากฝั่งประชาชนผู้บริโภคและผู้ประกอบการอย่างล้นหลาม โดย ณ หากนับระยะเวลาสิ้นสุดโครงการฯ ในเฟสที่ 4 พบว่า มีประชาชนเข้าร่วมใช้สิทธิไปแล้วทั้งหมด 26.27 ล้านราย และมีผู้ประกอบการเข้าร่วมโครงการฯ ทั้งหมด 1.36 ล้านราย (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2565)

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานของรัฐบาล พ.ศ.2565 และการปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal Life) ปี 2565 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาตินั้น สิ่งที่ค้นพบคือ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่งมากที่สุด โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 66.9 (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2565) และจากผลสำรวจของกรุงเทพโพลล์นั้น พบว่า ประชาชนร้อยละ 69.3% อยากให้มีโครงการคนละครึ่งต่อไปจนโควิดหายไป (กรุงเทพธุรกิจ, 2565a)

อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับโครงการคนละครึ่ง คือ ถึงแม้ว่าตัวของโครงการคนละครึ่งเองจะมีผลการตอบรับที่ดีจากประชาชนผู้ใช้จ่ายใช้สอย และมีประชาชนสนับสนุนให้มีโครงการฯ ต่อไปอีกเรื่อย ๆ จนกว่าโควิดจะหายไป แต่ทั้งนี้ ก็ยังมีผู้ประกอบการรายย่อยอีกจำนวนมากที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ และไม่ได้รับประโยชน์จากโครงการคนละครึ่ง ซึ่งหากมองที่เจตนาที่สำคัญของโครงการนี้ ก็เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานรากโดยการอุดหนุนวงเงินการใช้จ่ายใช้สอยในภาคครัวเรือน และส่งผลต่อยอดขาย รายได้ของผู้ประกอบการรายย่อยโดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่ แผงลอย เพื่อให้มีรายได้จากการขายสินค้าเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะตอบคำถามนี้โดยพยายามเข้าใจเหตุผลการตัดสินใจของผู้ประกอบการรายย่อยภายใต้บริบทของการทำธุรกิจของพวกเขาอย่างเป็นองค์รวม โดยใช้กรณีศึกษาของผู้ประกอบการในตลาดอมรพันธ์ เขตจตุจักร กทม.

ตลาดอมรพันธ์ เขตจตุจักร กทม. เป็นจุดที่เป็นแหล่งธุรกิจมีร้านค้าตลอดแนวถนนด้านหน้า มีวินรถรับจ้าง อีกทั้งยังเป็นแยกเกษตรที่มีสินค้าประเภทอาหารมากมายและยังอยู่ตรงกันข้ามกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกด้วย โดยลักษณะภายในของตลาดอมรพันธ์เป็นอาคารพาณิชย์มีโซนหลากหลาย ทั้งสินค้าแฟชั่น โซนศูนย์อาหาร รวมถึงโซนตลาดสดที่มีของสดขาย แบ่งเป็น 2 โซนคือ (1) โซนด้านในที่เป็นตลาดนัดกลางวันให้ขายตั้งแต่เช้าถึงเย็น (2) โซนด้านนอกจะเป็นตลาดนัดกลางคืน ดังนั้น กลุ่มลูกค้าจึงมีทั้งคนทุกเพศทุกวัย นักเรียน นักศึกษา คนทำงาน

ในตลาดอมรพันธ์แห่งนี้มีทั้งผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง และไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง และการใช้จ่ายใช้สอยที่เกิดขึ้นในแต่ละวันก็มีพลวัตที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการฯ หรือไม่เข้าร่วมโครงการฯ ของผู้ประกอบการเหล่านั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าตลาดอมรพันธ์มีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการเป็นกรณีศึกษาสำหรับการทำความเข้าใจเหตุผลของผู้ประกอบการรายย่อยในการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ

1.2 คำถามการวิจัย

เพราะเหตุใดผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์ที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จึงตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง

1.3 วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อศึกษาถึงเหตุผลที่ผู้ประกอบการไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง
- (2) เพื่อให้ผู้กำหนดนโยบายเกิดความเข้าใจต่อเงื่อนไขการทำธุรกิจของผู้ประกอบการขนาดเล็กมากขึ้นและสามารถออกแบบโครงการที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย

- การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
- ประชากร คือ ผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์ฯ
- กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์ ที่มีคุณสมบัติตรงกับเงื่อนไขในการสมัครเข้าร่วมโครงการฯ แต่ตัดสินใจไม่เข้าร่วม และผู้ประกอบการฯ ที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ
- วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire)

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้ประกอบการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์ ที่มีคุณสมบัติตรงกับเงื่อนไขในการสมัครเข้าร่วมโครงการฯ แต่ตัดสินใจไม่เข้าร่วม และผู้ประกอบการฯ ที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เพื่อทราบถึงสาเหตุและเหตุผลของผู้ประกอบการในการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง
- 2) สามารถนำมาวางแผนปรับปรุงเพื่อจูงใจผู้ประกอบการให้เข้าร่วมโครงการที่มีลักษณะคล้ายกันในอนาคต

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ ผู้ศึกษาจึงได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่ออธิบายถึงความเป็นมาของโครงการคนละครึ่ง และการตัดสินใจของผู้ประกอบการในการไม่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว โดยผู้ศึกษาได้แบ่งหัวข้อสำหรับการอภิปรายทั้งหมด 2 หัวข้อ มีลำดับดังนี้

2.1 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ความเป็นมา วัตถุประสงค์ และรายละเอียดข้อมูลของโครงการคนละครึ่ง

2.1.2 การตัดสินใจเข้าร่วม/ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของผู้ประกอบการรายย่อย

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 รูปแบบของธุรกิจขนาดย่อมและลักษณะของตลาด

2.2.2 แนวคิดภาระทางการบริหารที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ
(Administrative Burdens)

2.2.3 ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Choice Theory)

2.2.4 แนวคิดและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับภาษี

2.1 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ความเป็นมา วัตถุประสงค์ และรายละเอียดข้อมูลของโครงการคนละครึ่ง

เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2563 ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสถานการณ์เศรษฐกิจจากผลกระทบของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ได้มีมติเห็นชอบมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ ได้แก่ โครงการคนละครึ่ง โดยเป็นโครงการที่ภาครัฐร่วมจ่ายค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป ผ่านผู้ซื้อร้อยละ 50 ไม่เกิน 100 บาท ต่อคนต่อวัน ต่อมามีการแก้ไขวงเงินเป็นไม่เกิน 150 บาท ต่อคนต่อวัน ซึ่งการดำเนินการด้วยระบบแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” และ “ถุงเงิน” เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันในการเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว ในการใช้จ่ายใช้สอยคลายความกังวลในเรื่องการสัมผัสเชื้อโรคจากเงินสด ซึ่งการร่วมจ่ายคนละครึ่งนี้จะช่วยลดภาระ

ค่าใช้จ่ายของประชาชนและจะช่วยเติมกำลังซื้อของประชาชนเพื่อให้มีการใช้จ่ายหมุนเวียนไปถึงผู้ประกอบการรายย่อยได้อย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มแรกนั้น รัฐบาลได้กำหนดวงเงินไว้เพียง 3,000 บาท ต่อคนตลอดทั้งโครงการ แต่นับถึงปัจจุบัน รัฐบาลก็ได้มีการเพิ่มวงเงินขึ้น โดยโครงการฯ นั้นมีจำนวนเฟสทั้งหมด 4 เฟส แล้วด้วยกัน โดยในแต่ละเฟส รัฐบาลก็จะเพิ่มวงเงินให้แก่ประชาชนผู้ได้รับสิทธิ

ปานวาด พิชเคียน (2564) ได้สรุปว่า ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งประชาชนและผู้ประกอบการต้องใช้สมาร์ทโฟนเท่านั้นในการดำเนินการ จึงจะสามารถเข้าร่วมโครงการได้ โดยทั้งนี้ เพื่อเป็นการให้ประชาชนเรียนรู้ถึงวิธีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี นอกจากนี้ เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาให้สังคมไทยเดินหน้าไปสู่สังคมดิจิทัล (Digital Society) โดยโครงการดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับโครงการ “Eat Out to Help Out Scheme” ของประเทศอังกฤษ ที่ให้ประชาชนทุกคนเข้าร่วมโครงการและใช้สิทธิในร้านอาหารที่เข้าร่วมโครงการ โดยจะได้รับส่วนลดร้อยละ 50 สำหรับค่าอาหาร แต่ไม่เกินรายละเอียด 10 ปอนด์ หรือประมาณ 400 บาท

การระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อทุกภาคส่วน โดยในส่วนของผู้ประกอบการนั้น ได้จัดสำรวจผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 16,648 ผู้ประกอบการ และมีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ส่วน ได้แก่ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563)

1) ผากแบบสอบถามไปกับโครงการสำรวจด้านสถานประกอบการที่กำลังดำเนินการในช่วงสำรวจ

2) สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ หรือส่งแบบสอบถามทาง e-mail

3) สอบถามผ่านทาง Web Survey

โดยสามารถสรุปผลการสำรวจได้ ดังนี้

1) สถานประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 มากกว่าร้อยละ 85 ได้รับผลกระทบ โดยแบ่งเป็น สถานประกอบการที่ได้รับผลกระทบทางตรงซึ่งมาจากคำสั่งของภาครัฐ มีอัตราร้อยละ 27.6 และ สถานประกอบการที่ได้รับผลกระทบทางอ้อมในด้านเศรษฐกิจและการบริหารจัดการของภาครัฐ มีอัตราร้อยละ 58.9

2) การต้องการความช่วยเหลือจากทางภาครัฐ จากผลการสำรวจพบว่า สองในสามของผู้ประกอบการต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ โดยความต้องการที่ผู้ประกอบการได้รับการช่วยเหลือมากที่สุด คือ เงินทุนในการทำธุรกิจ การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ การให้ผ่อนชำระหนี้สิน เรียงตามลำดับ

รูปภาพที่ 2 ผลกระทบต่อสถานประกอบการจากโควิด-19

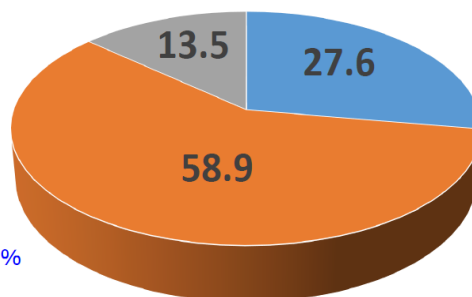
สถานประกอบการได้รับผลกระทบจาก โควิด-19

ร้อยละของสถานประกอบการ ที่ได้รับผลกระทบจาก โควิด-19

มากกว่า 85 % ของสถานประกอบการ

ได้รับผลกระทบจาก โควิด-19

- ทางตรง (คำสั่งจากภาครัฐ) 27.6 %
- ทางอ้อม (ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการจัดการ) 58.9 %

- ผลกระทบทางตรง (คำสั่งจากภาครัฐ)
- ผลกระทบทางอ้อม (ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการจัดการ)
- ไม่ได้รับผลกระทบ

สถานประกอบการ ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล

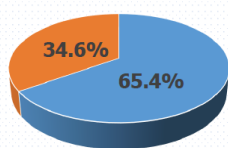
สองในสาม ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐ

34.53 % เรื่องเงินทุนในการทำธุรกิจ

28.42 % ให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ

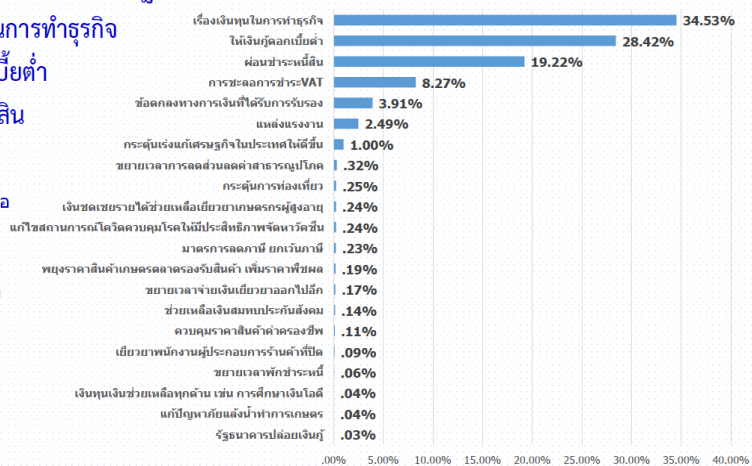
19.22 % ผ่อนชำระหนี้สิน

ความต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือ

- ต้องการ
- ไม่ต้องการ

สถานประกอบการต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล เรื่องต่างๆ ดังนี้

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

โครงการคนละครึ่งนั้น มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจจนถึงระดับฐานราก โดยการลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนในส่วนของค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป ซึ่งภาครัฐดำเนินผ่านการอุดหนุนวงเงินให้แก่ประชาชน อันจะเป็นการเพิ่มอุปสงค์การบริโภคภายในประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการรายย่อย โดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่ แผงลอย เป็นต้น ให้มีรายได้จากการขายสินค้า

สำหรับคุณสมบัติของผู้ประกอบการที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งตามที่โครงการฯ ได้กำหนดไว้แล้ว ส่วนใหญ่จะเน้นไปที่ผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ที่ต้องการเยียวยาผู้ประกอบการรายย่อย โดยกลุ่มธุรกิจประเภทห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อที่เป็นธุรกิจเฟรนไชส์จะไม่ได้อยู่ในหลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการฯ แต่ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดภาระการเดินทางให้แก่ประชาชน โครงการฯ ได้อนุญาตให้ผู้ประกอบการด้านขนส่งสามารถเข้าร่วมโครงการฯ ได้ เช่น รถแท็กซี่ หรือมอเตอร์ไซค์รับจ้าง แม้กระทั่งรถไฟฟ้า (BTS, MRT) ก็สามารถเข้าร่วมโครงการฯ ได้เช่นเดียวกัน

โดยหลักเกณฑ์ที่ทางภาครัฐกำหนดเพื่อให้ผู้ประกอบการในการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง นั้นจะประกอบไปด้วย ดังนี้

1) ต้องเป็นผู้ประกอบการร้านค้าอาหาร เครื่องดื่ม สินค้าทั่วไปที่มีสัญชาติไทยและไม่ใช่นิติบุคคล หรือเป็นร้านค้าของกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 หรือเป็นร้านค้าของวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือเป็นร้านค้าธงฟ้าราคาประหยัดพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นร้านค้าที่มีลักษณะเป็นร้านสะดวกซื้อธุรกิจเฟรนไชส์และต้องมีการประกอบการที่สามารถตรวจสอบได้ (ผู้ประกอบการร้านค้า)

2) เป็นผู้ประกอบการบริการที่มีสัญชาติไทยและไม่ใช่นิติบุคคล หรือเป็นผู้ประกอบการบริการของกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 หรือเป็นผู้ประกอบการบริการของวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต้องมีสถานประกอบการเป็นหลักแหล่งและตรวจสอบได้ หรือเป็นผู้ประกอบการประเภทรถที่ตรวจสอบได้ (ผู้ประกอบการบริการ)

3) เป็นผู้ประกอบการด้านขนส่งสาธารณะที่มีสัญชาติไทยและไม่ใช่นิติบุคคล ต้องเป็นผู้ประกอบการประเภทรถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคน (TAXI – METER) รถตู้โดยสารประจำทางที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย รถยนต์สามล้อสาธารณะ รถสองแถวรับจ้าง

และรถจักรยานยนต์สาธารณะ ทั้งนี้ ผู้ขับซึ่งต้องมีใบขับซึ่งรถสาธารณะที่ถูกต้องตามกฎหมาย (ผู้ประกอบการขนส่งสาธารณะ)

4) เป็นผู้ประกอบการประเภทบริการด้านขนส่งมวลชนสาธารณะ ได้แก่ รถไฟฟ้า ในเขตเมือง รถไฟ รถโดยสารประจำทางสาธารณะ และเรือโดยสารสาธารณะ (ผู้ประกอบการขนส่งมวลชนสาธารณะ)

5) ไม่เป็นผู้ที่ถูกกระบบสิทธิหรือถูกเรียกเงินคืนในมาตรการ/โครงการอื่น ๆ ของรัฐ

6) ไม่เป็นผู้ฝ่าฝืนเงื่อนไขของมาตรการ/โครงการอื่น ๆ ของรัฐ หรือฝ่าฝืนมาตรการใด ๆ ของรัฐเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19

ในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งนั้น มีข้อควรรู้ที่ผู้ประกอบการควรทราบ ก่อนทำการยกเลิกเข้าร่วมโครงการฯ คือเมื่อยกเลิกเข้าร่วมโครงการฯ แล้วจะไม่สามารถลงทะเบียนโครงการคนละครึ่งได้อีก และข้อมูลร้านค้า/บริการ และสาขาของผู้ประกอบการจะถูกลบออกจากเว็บไซต์ค้นหาข้อมูล ซึ่งก็คือ www.คนละครึ่ง.com นั่นเอง

ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2565 โครงการคนละครึ่งได้สิ้นสุดโครงการลงแล้ว โดยสามารถสรุปผลการใช้จ่าย ดังนี้ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2565)

1) มีผู้ใช้สิทธิทั้งหมดจำนวน 26.27 ล้านราย เป็นประชาชนกลุ่มเดิมฯ (ประชาชนผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการฯ ในระยะที่ 3) ที่กดยืนยันสิทธิและมีการใช้สิทธิโครงการคนละครึ่งระยะที่ 4 แล้วจำนวน 25.46 ล้านราย จากจำนวนผู้ใช้จ่ายโครงการคนละครึ่งระยะที่ 3 จำนวน 26.35 ล้านราย

2) มียอดการใช้จ่ายรวม 61,835.1 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 31,490.5 ล้านบาท และรัฐร่วมจ่าย 30,344.6 ล้านบาท มียอดใช้จ่ายสะสมแบ่งตามประเภทตามร้านค้า ได้แก่ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม 25,747.8 ล้านบาท ร้านธงฟ้า 10,742.4 ล้านบาท ร้าน OTOP 2,837.3 ล้านบาท ร้านค้าทั่วไป 21,282.6 ล้านบาท ร้านบริการ 1,107.6 ล้านบาท และกิจการขนส่งสาธารณะ 117.4 ล้านบาท

3) มีผู้ประกอบการเข้าร่วมแล้วจำนวน 1.36 ล้านราย โดยเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ (ประชาชนที่ไม่เคยลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการฯ ระยะที่ 3) จำนวน 2.98 หมื่นราย

4) สำหรับข้อมูลการใช้จ่ายสะสมผ่านฟู้ดเดลิเวอรี่แพลตฟอร์ม ซึ่งเริ่มให้บริการในช่วงระยะที่ 3 ของโครงการฯ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการจับจ่ายใช้สอยให้แก่ประชาชน และเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการอาหารอีกทางหนึ่ง โดยสำหรับการใช้จ่ายในส่วนนี้ของโครงการฯ ในระยะที่ 4

มีการใช้จ่ายสะสม 1,836.9 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 957.5 ล้านบาท และรัฐร่วมจ่าย 879.4 ล้านบาท และในส่วนของผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่มในโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 4 ที่ขายอาหารและเครื่องดื่มผ่านผู้ให้บริการฟู้ดเดลิเวอรีแพลตฟอร์ม มีจำนวน 9.49 หมื่นราย (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2565)

ถึงแม้ว่ากรมสรรพากรจะได้มีการชี้แจงว่า กรมสรรพากรไม่ได้มุ่งเน้นในการจัดเก็บภาษีสำหรับพ่อค้าแม่ค้าที่เข้าร่วมโครงการรัฐโครงการใดโครงการหนึ่งแต่อย่างใด (กรุงเทพธุรกิจ, 2565c) และกระทรวงการคลังก็ได้มีการออกมาย้ำว่า ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดา ไม่ว่าจะประกอบกิจการที่เข้าร่วมโครงการของรัฐหรือไม่ หากผู้ประกอบการมีเงินได้พึงประเมินถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด มีหน้าที่ต้องนำเงินได้พึงประเมินมาขึ้นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (กรุงเทพธุรกิจ, 2565b)

แต่ทั้งนี้ กองบริหารภาษีธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก กรมสรรพากรก็ได้มีการออกคู่มือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับผู้ประกอบการ (ร้านค้า) ที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง เพื่อให้ผู้ประกอบการรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งและมีรายได้ถึงเกณฑ์ที่จะต้องนำเงินได้พึงประเมินมาขึ้นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เข้าใจถึงหลักเกณฑ์การยื่นภาษีและการคำนวณภาษีที่ถูกต้อง สรุปดังนี้ (กรมสรรพากร, 2564)

โดยการยื่นแบบภาษีของผู้ประกอบการ (ร้านค้า) ที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งนั้น มีหลักเกณฑ์ในการคำนวณเงินได้จาก 3 ทาง ได้แก่ (1) เงินส่วนที่ลูกค้าชำระผ่านแอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” (2) เงินสนับสนุนจากภาครัฐ (สิทธิคนละครึ่ง) และ (3) รายได้อื่น ๆ เช่น เงินเดือน ค่านายหน้า ค่าลิขสิทธิ์ดอกเบี๋ย/เงินปันผล ค่าเช่า วิชาชีพอิสระการรับเหมา หรือเงินสัดที่ได้รับจากการขายสินค้าและบริการ โดยการยื่นภาษีจะแบ่งออกเป็น 2 รอบ ดังนี้

1) ภาษีครึ่งปี นำรายได้จากค่าเช่า วิชาชีพอิสระการรับเหมา หรือการประกอบธุรกิจ (รายได้ส่วนที่ 1 และ 2) โดยยื่นภายในเดือนกรกฎาคม-กันยายน คำนวณจากยอดเงินได้ในเดือนมกราคม - มิถุนายน

2) ภาษีสิ้นปี นำรายได้จากเงินเดือน ค่านายหน้า ค่าลิขสิทธิ์ ดอกเบี๋ย/เงินปันผล ค่าเช่า วิชาชีพอิสระ การรับเหมา หรือการประกอบธุรกิจ โดยยื่นภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป คำนวณจากยอดเงินได้ตลอดเดือนมกราคม-ธันวาคม และนำภาษีที่จ่ายในครั้งที่ 1 มาหักออกจากภาษีที่คำนวณจ่ายครั้งที่ 2

นอกจากนี้ หากกิจการมีรายได้เกินกว่า 1,800,000 บาท (ก่อนหักค่าใช้จ่าย) จะต้องดำเนินการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มด้วย

รูปภาพที่ 3 การยื่นแบบภาษีของผู้ประกอบการ (ร้านค้า) ที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง

ที่มา: กรมสรรพากร

พีพีทีวี (2565) ได้นำเสนอข่าวเกี่ยวกับข้อวิจารณ์ถึงการที่ร้านค้าโครงการคนละครึ่ง ถูกเก็บภาษีย้อนหลัง จนทำให้ร้านค้าหลายแห่งงดรับการจ่ายเงินผ่านโครงการคนละครึ่ง รวมถึงระบบ การจ่ายเงินผ่าน e-wallet หรือ เป๋าตัง เพราะถูกเรียกเก็บภาษีรายได้บุคคลธรรมดาย้อนหลังจำนวนมาก โดยกระทรวงการคลังได้ออกมาชี้แจงว่าผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดา ไม่ว่าจะประกอบ กิจการที่เข้าร่วมโครงการของรัฐหรือไม่ หากผู้ประกอบการมีเงินได้พึงประเมินถึงเกณฑ์ที่กฎหมาย กำหนด มีหน้าที่ต้องนำเงินได้พึงประเมินมาขึ้นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และย้ำว่า โครงการคนละครึ่งไม่ได้มีการเชื่อมต่อกับระบบของกรมสรรพากรเพื่อตรวจสอบรายได้

ประชาชาติธุรกิจ (2565) ได้นำเสนอข่าวเกี่ยวกับร้านค้าที่เคยเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จำนวนมากยกเลิกการรับเงินโครงการคนละครึ่ง โดยผู้ประกอบการได้ระบุว่า จากการยื่นภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาเมื่อต้นปี 2565 พ่อค้าแม่ค้าจำนวนมากถูกเก็บภาษีเพิ่มขึ้น จากเดิมที่เป็นการเสียภาษี แบบเหมาจ่าย สำนักข่าวได้นำข้อมูลของผู้ประกอบการในตลาดบอง มาร์เช่ มาเปรียบเทียบกัน โดยข้อมูลในช่วงปีที่ผ่านมา ผู้ประกอบการในตลาดฯ มีการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งจำนวนมาก มีประมาณ 70-80% ของร้านค้าในบอง มาร์เช่ ไม่ว่าจะเป็นร้านค้าเบ็ดเตล็ด ร้านผลไม้ ศูนย์อาหาร แต่ในเดือนกุมภาพันธ์ 2565 พบว่าผู้ประกอบการในตลาดบอง มาร์เช่ ทั้งร้านผลไม้ ร้านอาหารต่าง ๆ ในศูนย์อาหารจำนวนมากได้ทำการยกเลิกการรับจ่ายเงินผ่านโครงการคนละครึ่ง ซึ่งผู้ประกอบการ ทั้งหลายได้ระบุตรงกันว่า เนื่องจากถูกกรมสรรพากรเก็บภาษีเพิ่มขึ้น จึงทำให้ทางผู้ประกอบการ จำเป็นต้องยกเลิกการรับจ่ายเงินด้วยโครงการคนละครึ่ง และมีร้านค้าที่ยังรับเงินคนละครึ่งอยู่ที่ ประมาณ 40-50% ของร้านค้าทั้งหมด จากเดิมที่มีประมาณ 70-80% โดยผู้ประกอบการท่านหนึ่ง ได้กล่าวว่า

“แม้ว่าคนละครึ่งจะทำให้มีลูกค้ามากขึ้น แต่ก็มองว่าไม่คุ้ม เพราะตอนนี้ต้นทุนวัตถุดิบก็สูงขึ้น ถ้าไรจากการขายก็ลดลง การเลิกรับคนละครึ่งอาจจะทำให้ลูกค้าลดลงบ้าง แต่ก็มองว่าดีกว่า ขณะที่บางร้านค้าที่ขายดีมาก โดนเรียกเก็บภาษีหลัก 4-5 หมื่นบาท ก็ทำให้ร้านค้าในย่านนี้ยกเลิกรับคนละครึ่งกันเป็นหลายราย”

ที่มา: ประชาชาติธุรกิจ (2565)

2.1.2 การตัดสินใจเข้าร่วม/ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของผู้ประกอบการรายย่อย

วรัญญู กิจเจริญธนารักษ์ และปวีณา คำพุกกะ (2564) ทำการศึกษาถึงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลในการที่ผู้ใช้บริการจะยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันทางการเงินผ่านสมาร์ทโฟน โดยได้ทำการศึกษาทั้งผู้ที่เคยใช้และผู้ที่ไม่เคยใช้งานแอปพลิเคชันทางการเงินผ่านสมาร์ทโฟนมาก่อน โดยมีข้อค้นพบ ดังนี้ (1) กลุ่มผู้ที่เคยใช้บริการฯ นั้นมีการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันทางการเงินผ่านสมาร์ทโฟน มากกว่ากลุ่มผู้ไม่เคยใช้บริการฯ และ (2) การรับทราบถึงการใช้ง่าย การรับทราบถึงผลประโยชน์ การรับรู้ความเสี่ยงของการใช้บริการ ล้วนแล้วแต่ส่งผลในการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันทางการเงินผ่านสมาร์ทโฟนของผู้ใช้บริการด้วยกันทั้งสิ้น

ดังนั้น อาจอนุมานได้ว่าการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายของโครงการต่าง ๆ ที่จำเป็นจะต้องมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วม ตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการ อาจเพราะสาเหตุจากความยุ่งยากในการใช้งานเทคโนโลยีก็เป็นได้

ข่าวสดออนไลน์ (2564) ได้นำเสนอข่าว “ทุนจม-เงินขาดมือ แม่ค้าเซ็ง ‘คนละครึ่ง-เราชนะ’ ขายดี แต่เงินไม่เข้าบัญชี” ซึ่งเป็นปัญหาของโครงการคนละครึ่งโดยปัญหาคือ เงินไม่เข้าบัญชีของร้านค้าในทันที ทำให้แม่ค้าไม่มีเงินสดในมือ มีแค่ตัวเลขทางบัญชี ทางสำนักข่าวได้สำรวจการค้าขายบริเวณสวนสาธารณะ ถนนเลียบชายทะเล หน้าอ่าวประจวบคีรีขันธ์ พบว่าผู้ประกอบการเกือบทั้งหมดเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง แต่ทั้งนี้ ก็พบเจอปัญหาคือเงินที่รับจ่ายจากโครงการคนละครึ่งไม่ได้เข้าบัญชีของทางร้านในทันที กว่าที่ตัวเงินจะถูกโอนผ่านธนาคารใช้เวลา 24 ชั่วโมง หรือในวันรุ่งขึ้น บางครั้งใช้เวลากว่า 1-2 วัน ถึงจะมีเงินเข้า โดยทางผู้ประกอบการจะต้องใช้เงินสดซื้อของเข้าร้าน ซื้อวัตถุดิบมาขายของ ต้องใช้เงินสดทุกวัน แต่เมื่อไม่มีเงินเข้าบัญชีในทันที ทำให้ผู้ประกอบการเงินขาดมือ จนบางรายต้องหีบยืมคนอื่นหรือกู้เงินนอกระบบเลยทีเดียว ผู้ประกอบการรายหนึ่งกล่าวว่า

“ส่วนตัวมีเพื่อนร้านข้างเคียงมาหีบยืมเงินสดครั้งละ 200-500 บาท นำไปซื้อวัตถุดิบมาขาย เมื่อขายได้ตอนเย็นก็นำเงินสดมาคืน... สำหรับร้านของตนมีต้นทุนแต่ละวันประมาณ 1,000-2,000 บาท ต้องใช้เงินหมุนทุกวัน ทำให้เดือดร้อนเช่นกัน อยากให้รัฐบาลออกมาตรการโอนเงินเข้าระบบที่เร็วกว่านี้ หากสามารถโอนเงินเข้าบัญชีได้เร็วกว่านี้ ทุกเช้าของวันถัดไปได้จะเป็นเรื่องที่ดี เพราะแม่ค้าสามารถนำเงินไปซื้อวัตถุดิบได้ทันที”

ที่มา: ข่าวสดออนไลน์ (2564)

เส้นทางเศรษฐกิจออนไลน์ (2563) นำเสนอบทสัมภาษณ์ร้านที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ผ่านบทความ “ฟังอีกมุม ร้านอาหาร ไม่เข้าร่วมคนละครึ่ง ชี้กลัวกระทบการบริการ” โดยผู้ประกอบการได้ให้ข้อมูลว่า สาเหตุที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง เพราะ 1. กลุ่มลูกค้าที่เข้ามาในร้าน 100 คน มีไม่ถึง 10 คนที่ถามหาคนละครึ่ง 2. กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่วันจันทร์- ศุกร์ 80% คือพนักงาน ซึ่งขายดีในช่วงเที่ยง ทำให้มีเวลาจำกัดในการทานอาหาร และทางร้านต้องเก็บโต๊ะให้เร็วที่สุดเพื่อรับลูกค้าชุดต่อไป ดังนั้น จึงกลัวว่าหากทางร้านเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งจะกระทบกับลูกค้าที่ไม่ใช้สิทธิ เพราะต้องรอสแกนจ่ายเงินลูกค้าที่ใช้สิทธิ

นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งคือ (1) ลูกค้าออฟฟิศ มีเวลาจำกัดในการทานอาหาร ทางร้านต้องเก็บโต๊ะให้เร็วที่สุดเพื่อรับลูกค้าชุดที่สอง ซึ่งลูกค้ามองแล้วว่าต้องได้อาหารเร็ว ทันทเวลาเข้างาน (2) กลัวว่าเข้าคนละครึ่งแล้วอาหารไม่เพียงพอสำหรับลูกค้า ทำให้ลูกค้าเสียความรู้สึก และ (3) ช่วงเที่ยงลูกค้าจะเข้าพร้อมกัน จึงกลัวว่าจะกระทบกับลูกค้าที่ไม่ใช้สิทธิ เพราะต้องมายืนรอสแกนจ่ายเงินลูกค้าที่ใช้สิทธิ ซึ่งทางร้านไม่ยอมให้กระทบการบริการ

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่า สาเหตุในการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของผู้ประกอบการจะมองถึงต้นทุนในด้านต่าง ๆ ที่จะต้องเสียไป เช่น การไม่ได้รับเงินภายในวันเดียวกันกับการทำธุรกรรม เพราะผู้ประกอบการเองก็ต้องการเงินสดสำหรับการซื้อวัตถุดิบในการขายวันต่อไป หรือการที่ผู้ประกอบการมองว่าระยะเวลาในการทำธุรกรรมแต่ละครั้งอาจใช้ระยะเวลาที่นานกว่าที่คิดไว้จนอาจกระทบการให้บริการของทางร้าน เป็นต้น

CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 รูปแบบของธุรกิจขนาดย่อมและลักษณะของตลาด

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของธุรกิจขนาดย่อมและลักษณะของตลาดจะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจผู้ประกอบการรายย่อยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการคนละครึ่ง

การประกอบธุรกิจการค้านั้นอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบ ทั้งโดยบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของกิจการโดยลำพัง หรืออาจดำเนินการโดยร่วมลงทุนกับบุคคลอื่นเป็นกลุ่มคณะก็ได้ การที่จะตัดสินใจเลือกดำเนินธุรกิจการค้าในรูปแบบใดนั้น ผู้ประกอบการจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ

หลายประการด้วยกัน เช่น ลักษณะของกิจการค้า เงินทุน ความรู้ความสามารถในการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น โดยรูปแบบของการดำเนินธุรกิจในที่นี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ (เครือฟ้า อุทธิยา, 2556)

(1) กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship) เป็นกิจการที่มีบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของหรือเป็นการลงทุนเพียงคนเดียว และมีการควบคุมการดำเนินการเองทั้งหมด เมื่อกิจการมีผลกำไรเจ้าของกิจการก็ได้รับผลประโยชน์เพียงคนเดียว แต่หากกิจการมีการขาดทุนเจ้าของกิจการก็ต้องรับผิดชอบเพียงคนเดียว โดยกิจการประเภทนี้จะพบได้ทั่วประเทศ และได้รับความนิยมสูงสุด และเป็นธุรกิจที่มีความเก่าแก่ การดำเนินงานที่ไม่สลับซับซ้อน มีความคล่องตัวในการตัดสินใจสูง และกิจการจะมีขนาดเล็กกว่าธุรกิจประเภทอื่น โดยลักษณะของกิจการเจ้าของคนเดียวประกอบไปด้วย

- 1) มีเจ้าของกิจการคนเดียว และมีการใช้เงินลงทุนที่น้อย
- 2) เจ้าของกิจการมีความรับผิดชอบในหนี้สินทั้งหมด เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องเอาทรัพย์สินของเจ้าของได้ ถ้าทรัพย์สินของกิจการไม่เพียงพอชำระหนี้
- 3) เจ้าของกิจการมีสิทธิได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนทั้งผลกำไรและขาดทุนเพียงคนเดียว
- 4) การควบคุมการดำเนินงานโดยเจ้าของกิจการคนเดียว

(2) ห้างหุ้นส่วน (Partnership) คือ กิจการที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตกลงร่วมทุนกัน ซึ่งจะลงทุนเป็นเงินสด สินทรัพย์อื่น หรือแรงงานก็ได้ ผู้เป็นหุ้นส่วนจะตกลงทำสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน โดยลักษณะของสัญญาอาจเป็นการทำสัญญาด้วยวาจาหรือเป็นลายอักษรก็ได้ ห้างหุ้นส่วนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1) ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือ ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน (Ordinary Partnership) คือ ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่ได้จดทะเบียน ไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกเดียวกัน โดยทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้สินทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนไม่จำกัดจำนวนซึ่งตกลงกันด้วยวาจาหรือเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้
- 2) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล (Juristic Ordinary Partnership) คือ ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ได้จดทะเบียน มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

3. ห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership) คือ ห้างหุ้นส่วนที่มีผู้เป็นหุ้นส่วน 2 จำพวก ได้แก่ (1) หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ได้แก่ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งรับผิดจำกัดเพียงจำนวนเงิน ที่ตนรับว่าจะลงทุนในห้างหุ้นส่วนเท่านั้น และ (2) หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ได้แก่ หุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งรับผิดในบรรดาหนี้สินทั้งปวงของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน

(3) บริษัทจำกัด (Company Limited or Limited Company) คือ กิจการที่มีผู้ร่วมก่อการตั้งแต่สามคนขึ้นไป จัดตั้งเป็นนิติบุคคล มีการแบ่งทุนออกเป็นหุ้นมูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน ผู้ถือหุ้นทุกคนจะรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังชำระไม่ครบมูลค่าหุ้นที่ตนถืออยู่นั้น ผู้บริหารไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ถือหุ้นก็ได้ โดยลักษณะของบริษัทจำกัด มีดังนี้

- (1) ต้องมีผู้ร่วมลงทุนอย่างน้อยสามคน
- (2) แบ่งทุนออกเป็นหุ้นมีมูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน
- (3) มูลค่าหุ้นไม่ต่ำกว่าห้าบาท ซึ่งชำระเงินค่าหุ้นแรกไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของมูลค่าหุ้น
- (4) ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นมีจำกัด
- (5) ต้องจดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

โดยผู้ประกอบการในตลาดออมทรัพย์ที่ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษา จะมีลักษณะการดำเนินธุรกิจในรูปแบบ กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship) มีการควบคุมการดำเนินการเองทั้งหมด และตัวผู้ประกอบการมีความคล่องตัวในการตัดสินใจสูง ดังนั้น จากรูปแบบและลักษณะของธุรกิจที่กล่าวมาในข้างต้น การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการคนละครั้งหรือไม่เข้าร่วมของผู้ประกอบการในตลาดออมทรัพย์ที่ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษา จึงเป็นการดำเนินการตัดสินใจของปัจเจกที่เป็นเจ้าของกิจการนั่นเอง

2.2.2 แนวคิดภาระของประชาชนที่เกิดขึ้นจากการออกนโยบาย (Administrative Burdens)

ในการที่ประชาชนจะเข้ารับบริการสาธารณะจากภาครัฐนั้น ประชาชนจะต้องแบกรับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเข้ารับบริการสาธารณะ โดยทั่วไปหากกล่าวถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเข้ารับบริการสาธารณะจากหน่วยงานภาครัฐ ประชาชนทั่วไปอาจนึกถึงค่าธรรมเนียม ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปติดต่อสถานที่ราชการ เป็นต้น แต่ในความเป็นจริงแล้วยังมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยที่ประชาชนผู้รับบริการอาจไม่ได้สังเกต อาจเป็นค่าใช้จ่ายที่มีลักษณะเป็นตัวเงิน เช่น ค่าเดินทางไปยังสถานที่ราชการหรือสถานที่ที่กำหนดเพื่อรับบริการ ค่าเอกสารต่าง ๆ ที่ประชาชนจะต้องเป็นผู้เตรียม และค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถประเมินค่าเป็นเงินได้ เช่น ค่าเสียโอกาสจากเวลาที่ประชาชนจะต้องจัดเตรียมเอกสารเพื่อรับบริการ ความรู้สึกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ความรู้สึกไม่พอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ หรือการถูกปฏิเสธการให้บริการ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นต้นทุนหรือภาระที่ประชาชนผู้รับบริการจะต้องแบกรับจากการเข้ารับบริการตามที่หน่วยงานราชการได้กำหนดขึ้น

ภาวิณี ช่วยประคอง (2564) ได้ทำการศึกษาถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับภาระทางการบริหาร (Administrative Burden) สำหรับมาตรการกึ่งการคลัง (Quasi-fiscal Policy) จากการลงทะเบียนโครงการเราชนะสำหรับผู้ที่ไม่มื้สมาร์ตโฟน และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและได้มีการอธิบายตัวแบบของกระบวนการรวมถึงการจัดการภาระทางการบริหารของรัฐบาล โดยการศึกษาชิ้นนี้ชี้ให้เห็นถึงการมีอยู่และความสำคัญของภาระทางการบริหาร (Administrative Burden) และส่งผลต่อการตัดสินใจรับหรือไม่ได้รับบริการสาธารณะ โดยต้นทุนทางการบริหารครอบคลุมทั้งต้นทุนในการเรียนรู้ ต้นทุนในการปฏิบัติตามนโยบาย และต้นทุนทางจิตวิทยา ซึ่งทั้งหมดนี้มีผลต่อทั้งภาระทางการบริหารโดยรวม

ต้นทุนเหล่านี้ เรียกว่า ภาระทางการบริหาร (Administrative Burden) โดยเป็นภาระที่เกิดขึ้นในช่วงการนำนโยบายหรือโครงการของภาครัฐไปปฏิบัติ และประชาชนผู้รับบริการก็จะต้องแบกรับต้นทุนเหล่านี้ โดยภาระเหล่านี้สามารถบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนได้เป็นอย่างดี เนื่องมาจาก (Herd & Moynihan, 2019 อ้างถึงใน ภาวิณี ช่วยประคอง, 2564)

การออกนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลในหลาย ๆ ครั้ง ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือแบกรับต้นทุนเพื่อให้ตนเองสามารถเข้าถึงและได้มาซึ่งนโยบายหรือ

โครงการนั้น ๆ ตามที่หน่วยงานภาครัฐกำหนดขึ้นมา โดยต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะเรียกว่า “ภาระทางการบริหาร (Administrative Burden)” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่อยู่ในสภาวะวิกฤต นโยบายหรือโครงการของภาครัฐที่ออกแบบมาเพื่อช่วยเหลือประชาชนจึงเป็นที่พึงของประชาชน ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางทั้งหลาย (ภาวิณี ช่วยประคอง, 2564)

ดังนั้น ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ประกอบการสำหรับการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ผู้วิจัยมองว่าต้นทุนดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการฯ ผู้วิจัยจึงได้นำ “ภาระทางการบริหาร” มาประกอบการทำความเข้าใจและอธิบายถึงสาเหตุการตัดสินใจของผู้ประกอบการ

ในระบบราชการส่วนใหญ่จะมีการขอเอกสารจำนวนมากและมีกฎระเบียบที่ซับซ้อน สิ่งเหล่านี้เรียกได้ว่าเป็นภาระทางการบริหาร โดยภาระทางการบริหารจะส่งผลให้เกิดความล่าช้าและความยุ่งยากในการติดต่อหน่วยงานของรัฐ ภาระการบริหารสามารถทำให้บุคคลไม่สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน เนื่องจากภาระทางการบริหารส่งผลต่อการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงควรที่จะมีการทำความเข้าใจว่าทำไมภาระทางการบริหารจึงมีอยู่และพยายามในการแสวงหาวิธีที่จะลดภาระทางการบริหาร (Herd & Moynihan, 2018)

ภาระทางการบริหารสามารถบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยมาจากสาเหตุสำคัญ 3 ประการ ดังนี้ (Herd & Moynihan, 2019 อ้างถึงใน ภาวิณี ช่วยประคอง, 2564)

1) ภาระทางการบริหารเป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดว่าประชาชนคนใดหรือกลุ่มใดที่จะเข้ารับบริการของภาครัฐ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่าประชาชนกลุ่มใดบ้างที่รัฐบาลมองว่าเป็นพลเมืองของรัฐหรือเป็นสมาชิกของรัฐ กล่าวคือ การที่รัฐบาลจะออกนโยบายสาธารณะแต่ละนโยบายนั้น รัฐบาลจะคำนึงถึงภาระทางการบริหารว่าประชาชนกลุ่มใดบ้างที่จะได้รับผลประโยชน์จากนโยบายสาธารณะที่รัฐบาลกำลังจะดำเนินการ แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมองประชาชนกลุ่มนั้นเป็นส่วนหนึ่งของประเทศ

2) ภาระทางการบริหารมักที่จะกระจายตัว (Distributive) โดยมีการกระจายตัวไปตามประชาชนกลุ่มต่าง ๆ อย่างไม่เท่าเทียม โดยกลุ่มที่ต้องแบกรับภาระทางการบริหารมากที่สุดคือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เช่น ประชาชนที่มีการศึกษาน้อย ชนชั้นแรงงาน ผู้มีรายได้น้อย เป็นต้น เพราะหากนโยบายหรือโครงการของภาครัฐมีประชาชนกลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่ภาระทางการ

บริหารจะสูงกว่าการออกนโยบายหรือโครงการที่มีความครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม เนื่องจากประชาชนในกลุ่มนี้อาจจะไม่สามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวก บางครั้งอาจมีการให้บุคคลอื่นมาช่วยดำเนินการหรือให้ดำเนินการแทนตนเอง จากสาเหตุที่กล่าวมา ทำให้ภาระทางการบริหารสูงขึ้นตามไปด้วย แต่ในทางกลับกัน หากประชาชนกลุ่มเป้าหมายของนโยบายหรือโครงการเป็นกลุ่มที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ภาระทางการบริหารก็จะลดน้อยลงไปด้วย เช่น การเข้าใช้งานโครงการผ่านแอปพลิเคชันในสมาร์ทโฟน หากกลุ่มเป้าหมายสามารถใช้งานแอปพลิเคชันได้อย่างคล่องแคล่ว ต้นทุนการเรียนรู้การใช้งานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภาระทางการบริหารก็จะลดน้อยลงไปด้วย

3) ภาระทางการบริหารเป็นสิ่งที่รัฐกำหนด ออกแบบหรือสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น เมื่อรัฐบาลได้มีการออกนโยบายหรือโครงการ และมีภาระทางการบริหารที่สูงเกินไป ประชาชนต้องแบกรับภาระเหล่านี้มากเกินไป และเกิดการเรียกร้องจากประชาชน รัฐบาลก็จำเป็นที่จะต้องหาทางลดภาระเหล่านั้นของประชาชนลง

ภาวิณี ช่วยประคอง (2564) ได้รวบรวมตัวอย่างของภาระทางการบริหารที่เกิดขึ้นจากนโยบายหรือโครงการของภาครัฐที่ประชาชนผู้รับบริการต้องแบกรับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ต้นทุนการเรียนรู้ (Learning Cost) การที่ประชาชนผู้รับบริการนั้นต้องลงทุนลงแรงและใช้เวลาในการหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายหรือโครงการ เพื่อให้ทราบว่าตนเองเข้าข่ายหรือมีสิทธิ์ที่จะได้รับผลประโยชน์จากนโยบายหรือโครงการดังกล่าวหรือไม่ และต้นทุนในการศึกษาว่าการเข้ารับบริการนั้นจะต้องใช้เอกสารใดบ้าง และมีขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร สถานที่ในการติดต่อ ช่วงระยะเวลาที่สามารถรับบริการได้ เป็นต้น

2) ต้นทุนการปฏิบัติตามนโยบายหรือโครงการ (Compliance Cost) ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการเดินทาง ระยะเวลาในการเดินทางและระยะเวลาในการรอคอยเพื่อที่จะได้เข้ารับบริการหรือระยะเวลาในการรอการพิจารณาของหน่วยงานภาครัฐ ค่าธรรมเนียมในการรับบริการต่าง ๆ และการขอเอกสารเพิ่มเติมหรือแม้กระทั่งการปฏิเสธการรับบริการ

3) ต้นทุนทางจิตวิทยา (Psychological Cost) เป็นการอธิบายถึงต้นทุนการสูญเสียทางจิตใจ เช่น การถูกเจ้าหน้าที่สอบถามหรือตรวจสอบจนล้ำความเป็นส่วนตัวอย่างมาก หรือความรู้สึกไม่พอใจการให้บริการของเจ้าหน้าที่ รวมถึงความรู้สึกโมโห โกรธ ฯลฯ และบ่อยครั้งที่ต้นทุนประเภทนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนจำนวนมากตัดสินใจไม่เข้ารับบริการ

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดต้นทุนทางการบริหารจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจเหตุผลของผู้ประกอบการรายย่อยที่เลือกที่จะไม่เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากว่า การที่ผู้ประกอบการจะเลือกตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการคนละครั้ง สิ่งหนึ่งที่ผู้ประกอบการทุกรายไม่ว่าจะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการฯ จะต้องแบกรับก็คือต้นทุนในการเรียนรู้ อาจจะเป็นการเรียนรู้ว่าโครงการคนละครั้งมีลักษณะอย่างไร หรือการศึกษาคุณสมบัติหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ทางโครงการฯ กำหนดขึ้นมา ดังนั้น แนวคิดต้นทุนทางการบริหารจะเป็นสิ่งที่ช่วยตอบคำถามถึงสาเหตุการตัดสินใจของผู้ประกอบการได้เป็นอย่างดี

2.3.2 การลดภาระทางการบริหาร

หน่วยงานภาครัฐมักที่จะปฏิรูปการปฏิบัติราชการเพื่อลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานแต่ไม่ค่อยใส่ใจในการลดภาระทางการบริหาร โดยหน่วยงานภาครัฐสามารถลดภาระทางการบริหารได้ ดังนี้ (Herd & Moynihan, 2018)

1) การให้ข้อมูลแก่ประชาชนสามารถลดความซับซ้อนของกระบวนการ ในการลดต้นทุนการเรียนรู้และค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามนโยบายหรือโครงการ การให้ประชาชนรับทราบข้อมูลต่าง ๆ อย่างเพียงพอสามารถลดต้นทุนการเรียนรู้ได้ ในการทดลอง พบว่าการให้ประชาชนรับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับด้วยข้อมูลที่สนใจได้ง่าย หรือจำนวนเงินที่ผู้รับเข้าร่วมโครงการจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ ทำให้ลดภาระทางการบริหารลงไปได้

2) การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถนำมาใช้เพื่อลดภาระทางการบริหารได้ ยกตัวอย่างเช่น การมีบริการที่เป็นในรูปแบบออนไลน์สามารถลดเวลาที่ประชาชนจะต้องใช้ในการเดินทางไปยังหน่วยงานราชการเพื่อยื่นเอกสารและแบบฟอร์มต่าง ๆ

3) การเปิดให้เอกชนเข้ามาบริหารงานบางอย่าง หน่วยงานภาครัฐนั้นมีกฎระเบียบที่จะต้องปฏิบัติตามเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การดำเนินการในแต่ละเรื่องเป็นไปด้วยความล่าช้า ดังนั้นควรเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมให้การบริหารงานบางอย่าง เพื่อลดขั้นตอนการทำงานลงและเพิ่มความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน เช่น การจ้างบริษัทเอกชนมาทำหน้าที่ Call Center ของหน่วยงานเพื่อที่จะสามารถตอบข้อซักถามและให้ข้อมูลประชาชนได้อย่างรวดเร็ว

ภาวิณี ช่วยประครอง (2564) ได้นำเสนอเทคนิคในการลดภาระทางการบริหารสำหรับกรณีการให้บริการประชาชนโดยนำหลักการบริการในเชิงรุกตามแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคนิค Nudge ตามเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมมาประยุกต์ใช้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 เทคนิคการลดภาระทางการบริหารสำหรับกรณีการให้บริการประชาชน

ขั้นตอนที่ เปลี่ยนไป	เทคนิคที่นำมาใช้	ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
การลงทะเบียน อัตโนมัติ	การพยายามค้นหาและนำ ข้อมูลจากหน่วยงานอื่นมา ใช้	ลดต้นทุนในการเรียนรู้ของประชาชน และลดต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎหมาย
การทำให้ขั้นตอน และแบบฟอร์ม เข้าใจได้ง่าย	ทบทวนขั้นตอนให้มีความ กระชับและเข้าใจได้ง่าย และพยายามรวบแบบฟอร์ม ให้มีจำนวนน้อยที่สุด	สามารถลดต้นทุนในการเรียนรู้ของ ประชาชน เพราะต้องศึกษาขั้นตอนที่มี ความกระชับ ไม่ต้องเสียระยะเวลาใน การทำความเข้าใจ รวมทั้งยังลดต้นทุน ในการปฏิบัติตามกฎหมาย เนื่องจาก แบบฟอร์มที่ลดลง ทำให้ระยะเวลาใน การกรอกแบบฟอร์มลดน้อยลงตามไป ด้วย
การให้บริการผ่าน ระบบออนไลน์	มีข้อมูลให้ประชาชนศึกษา ในระบบ พร้อมกับมี เจ้าหน้าที่คอยตอบข้อสงสัย ต่าง ๆ	ช่วยลดต้นทุนในการเรียนรู้ เพราะว่า ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ด้วย ตนเองและมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น สามารถลดต้นทุนในการปฏิบัติตาม กฎหมายได้เนื่องจากประชาชนไม่ต้อง เดินทางไปที่หน่วยงานผู้ให้บริการ และ ลดค่าเสียโอกาสในการทำกิจกรรมอย่าง อื่นได้อีกด้วย

ขั้นตอนที่ เปลี่ยนไป	เทคนิคที่นำมาใช้	ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
การออกหน่วย ให้บริการ	มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ รับทราบ โดยการร่วมมือกับ หน่วยงานในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น	สามารถลดต้นทุนในการเรียนรู้ได้ เนื่องจากว่าเมื่อมีการออกหน่วย ให้บริการ ประชาชนก็ไม่ต้องหาข้อมูล ด้วยตนเอง และลดต้นทุนการปฏิบัติตาม กฎหมายเนื่องจากไม่จำเป็นต้อง เดินทางไปหน่วยงานผู้ให้บริการ

วัลลภ นุกิจ และคณะ (2565) กล่าวว่า การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับต้นทุน โดยทั่วไปต้นทุนสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ ต้นทุนทางบัญชี (account cost) เป็นต้นทุนซึ่งคิดเฉพาะรายจ่ายที่เห็นได้ชัดว่ามีการจ่ายจริง (Explicit Cost) มีหลักฐานการรับและจ่ายเงินที่บันทึกบัญชีได้ และต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Cost) หมายถึง ต้นทุนทุกชนิดที่จำเป็นต่อการผลิต หรือการลงทุน ไม่ว่าจะมีการจ่ายออกไปจริงหรือไม่ก็ตาม ซึ่งต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ เรียกว่า ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์สามารถแยกย่อยได้อีก 2 ทางคือ ต้นทุนทางตรง หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการดำเนินงานของโครงการและต้นทุนทางอ้อม ซึ่งในแต่ละประเภทก็แบ่งย่อยเป็นต้นทุนที่สามารถวัดค่ารูปของตัวเงินได้และไม่สามารถวัดค่าในรูปของตัวเงินได้

เมธากุล มีธรรม (2555) กล่าวว่า ต้นทุน คือ ผลรวมของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดสินค้าหรือบริการ รวมถึงการดำเนินงานตามโครงการ ต้นทุนจึงเป็นตัวกำหนดสำคัญของการลงทุนตามหลักเศรษฐศาสตร์ต้นทุนรวมเป็นผลรวมของค่าใช้จ่ายทั้งหลายของการประกอบกิจการ และผลตอบแทน คือ ผลประโยชน์ที่ได้รับตอบแทนจากโครงการ ซึ่งอาจเป็นผลลัพธ์หรือผลพลอยได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ รวมถึงผลประโยชน์ที่เป็นตัวเลข แต่ในทางปฏิบัติตัวเลขที่ว่านี้ไม่ใช่จำนวนเงินที่ได้รับเหมือนกับกำไร ผู้ที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับผลประโยชน์ของโครงการต่าง ๆ โดยอาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือผลประโยชน์ทางตรงและผลประโยชน์ทางอ้อม

2.2.3 ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Choice Theory)

ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลเป็นทฤษฎีที่สามารถอธิบายมุมมองการตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ จากหลากหลายทางเลือกที่มีของบุคคลหรือกลุ่มคนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีดังกล่าวมาเพื่อทำความเข้าใจถึงการตัดสินใจของผู้ประกอบการในการเลือกที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการคนละครั้ง

การเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Choice) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการที่ว่า บุคคลหรือกลุ่มคนมีเป้าหมายและมีการคำนวณประโยชน์ที่ได้รับจากการตัดสินใจ กล่าวคือ บุคคลหรือกลุ่มคน มักจะมีความคาดหวังถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ และจะกำหนดว่าในการตัดสินใจในแต่ละครั้งนั้น สามารถมีทางเลือกของการกระทำใดได้บ้าง และนำทางเลือกเหล่านั้นมาวิเคราะห์ต้นทุนและประโยชน์ รวมทั้งข้อดีและข้อสังเกตต่าง ๆ ของแต่ละทางเลือกเหล่านั้น และจากนั้นจะนำแต่ละทางเลือกที่ตนเองได้วิเคราะห์ไว้มาเปรียบเทียบและตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ตนเองคิดว่าดีมากที่สุดที่สุดสำหรับตนเอง

Ostrom & Ostrom (1971 อ้างถึงใน จักริ ไชยพินิจ, 2560) ได้ทำการสรุปพฤติกรรม การตัดสินใจของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีเหตุมีผลไว้ 4 ประเด็น ดังนี้

- 1) มนุษย์ทุกคนนึกถึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก และแต่ละคนก็จะมีความต้องการที่แตกต่างกันออกไป
- 2) มนุษย์มีเหตุมีผลในการตัดสินใจ และสามารถรับรู้ถึงทุกทางเลือก และมีการเรียงลำดับความชอบของตนเองที่มีต่อทางเลือก เพื่อที่จะนำมาตัดสินใจเลือกทางที่ตนเองจะได้ประโยชน์มากที่สุด
- 3) มนุษย์จะตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ตนเองคิดว่าสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่ตนเองได้ประโยชน์มากที่สุด และมนุษย์จะทำการพิจารณาจากทุกทางเลือกที่มีอยู่ทั้งหมด
- 4) มนุษย์จำเป็นต้องใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ มนุษย์นั้นต้องการข้อมูลที่เพียงพอต่อการตัดสินใจเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง

ในการอธิบายการตัดสินใจอย่างมีเหตุมีผลนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงประกอบไปด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ ความคิดเกี่ยวกับบรรดประโยชน์ ความน่าจะเป็น และ กฎเกณฑ์การตัดสินใจ (พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, 2556)

1) แนวคิดอรรถประโยชน์ จากแนวคิดของทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลที่ว่า บุคคลจะกระทำการตัดสินใจอย่างเป็นเหตุเป็นผล เมื่อบุคคลนั้นเลือกที่จะกระทำจากทางเลือกที่มีให้ และทางเลือกนั้นสามารถตอบสนองเป้าหมายของตนเองได้มากที่สุด โดยที่เชื่อว่าทางเลือกเหล่านั้นจะทำให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ตนเองต้องการ โดยบุคคลหรือผู้ตัดสินใจจะมีการคิด วิเคราะห์อย่างรอบคอบถึงแนวทางต่าง ๆ ที่อาจจะสามารถเกิดขึ้นได้ และจะตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยสิ่งที่คุณเลือกจะตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า การกระทำดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดตามที่ตนเองต้องการ กล่าวคือ บุคคลจะตัดสินใจด้วยการพิจารณาจากทุกทางเลือกที่มี และเลือกทางเลือกที่คุณคิดว่าตนเองน่าจะได้ประโยชน์มากที่สุด

2. แนวคิดความน่าจะเป็น ในการตัดสินใจนั้น มีสิ่งสำคัญที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยกันสองประเด็น คือ ความเสี่ยง กับ ความไม่แน่นอน ซึ่งในการตัดสินใจในแต่ละครั้งนั้น ไม่มีสิ่งใดสามารถเป็นหลักประกันได้ว่าการตัดสินใจที่คุณคิดได้ตัดสินใจลงไปในนั้นจะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่แน่นอนได้ในความเป็นจริง คือ ในการตัดสินใจนั้น มีความเป็นไปได้หลากหลายทางที่อาจเกิดขึ้นผลของจากการตัดสินใจ ผลลัพธ์บางอย่างอาจเป็นสิ่งที่บุคคลพึงพอใจ แต่บางอย่างอาจเป็นสิ่งที่บุคคลไม่พึงปรารถนา

3. กฎการตัดสินใจ (Decision Rules) เมื่อผู้กระทำเผชิญหน้ากับทางเลือกและผลประโยชน์ที่ได้รับจากทางเลือกหลายประการ บุคคลจำเป็นต้องมีกฎในการตัดสินใจ

การที่ผู้ประกอบการมีการวิเคราะห์ต้นทุนและประโยชน์ รวมทั้งข้อดีข้อเสียต่าง ๆ ของการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการคนละครั้ง เพื่อนำมาเป็นทางเลือกนั้น จะสอดคล้องกับทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Choice Theory) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีดังกล่าวเพื่อนำมาใช้ประกอบการอธิบายและทำความเข้าใจถึงการตัดสินใจของผู้ประกอบการ

2.2.4 แนวคิดและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับภาษี

จากการทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัยพบว่า ผู้ประกอบการบางรายในช่วงแรกได้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการคนละครั้ง แต่ภายหลังเมื่อมีการเรียกเก็บภาษีจากการขายสินค้า ผู้ประกอบการจึงได้ตัดสินใจยกเลิกการเข้าร่วมโครงการคนละครั้งไป โดยสำนักข่าวพีพีทีวี (2565) ได้นำเสนอข่าวเกี่ยวกับข้อวิจารณ์ถึงการที่ร้านค้าโครงการคนละครั้ง ถูกเก็บภาษีย้อนหลัง จนทำให้ร้านค้าหลายแห่งงดรับการจ่ายเงินผ่านโครงการคนละครั้ง รวมถึงระบบการจ่ายเงินผ่าน e-wallet หรือ เป๋าตัง เพราะถูกเรียกเก็บภาษีรายได้บุคคลธรรมดาย้อนหลังจำนวนมาก และสำนักข่าว

ประชาชาติธุรกิจ (2565) ได้นำเสนอข่าวเกี่ยวกับร้านค้าที่เคยเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งจำนวนมาก ยกเลิกการรับเงินโครงการคนละครึ่ง สำนักข่าวได้นำข้อมูลของผู้ประกอบการในตลาดของ มาร์เช มาเปรียบเทียบกัน พบว่า ร้านค้าที่ยังรับเงินคนละครึ่งอยู่ที่ประมาณ 40-50% ของร้านค้าทั้งหมด จากเดิมที่มีประมาณ 70-80% ซึ่งผู้ประกอบการทั้งหลายได้ระบุตรงกันว่า เนื่องจากผลกระทบจากโรคระบาด เศรษฐกิจเพิ่มขึ้น จึงทำให้ทางผู้ประกอบการจำเป็นต้องยกเลิกการรับจ่ายเงินด้วยโครงการคนละครึ่ง

จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการที่เคยเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งและถูกเรียกเก็บภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดา ส่วนใหญ่ตัดสินใจยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ สาเหตุเนื่องมาจากความกลัวที่จะถูก เรียกเก็บภาษีจากรัฐบาลและการไม่เคยอยู่ในระบบภาษีมาก่อน

ธนัชฐ์ณา พูนทอง และสุมาลี รามัญ (2564) กล่าวว่า ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลธรรมดาหรือจัดเก็บจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษตามที่กฎหมายกำหนดและมี รายได้เกิดขึ้น โดยเป็นการจัดเก็บจากเงินได้ทุกประเภทและจัดเก็บเป็นรายปี ผู้มีรายได้พึงประเมิน มีหน้าที่ที่จะต้องนำรายได้ดังกล่าวไปแสดง โดยผู้มีรายได้จะต้องทำกรยื่นแบบรายได้ภายในเดือน ม.ค.- มี.ค. ของปีถัดไป สำหรับผู้มีเงินได้บางกรณีกฎหมายยังกำหนดให้ยื่นแบบฯ

ศิริพร แซ่อึ้ง และอมรรรัตน์ อภินันท์มหกุล (2562) กล่าวว่า ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นหนึ่งในภาษีที่มีผลโดยตรงต่อการกระจายรายได้ของประชาชนในประเทศ และรัฐบาลอาจใช้ภาษี เงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเครื่องมือเพื่อการแก้ไขปัญหาการกระจายรายได้

ในประเทศไทยได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องยื่นภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดา โดยตามกฎหมายผู้ที่มีเงินได้เกิน 10,000 บาทต่อเดือน หรือ 60,000 บาทต่อปี จำเป็นต้อง ยื่นภาษีทุกคน โดยนำมาคำนวณเป็นเงินได้สุทธิ ดังนี้

$$\text{เงินได้สุทธิ} = \text{เงินได้พึงประเมิน} - \text{ค่าใช้จ่าย} - \text{ค่าลดหย่อน}$$

โดยกรมสรรพากรได้กำหนดเกณฑ์อัตราภาษีตามขั้นเงินได้สุทธิต่อปี ดังนี้

ตารางที่ 2 เกณฑ์อัตราภาษีตามขั้นเงินได้สุทธิต่อปี

เงินได้สุทธิ	อัตราภาษี
1 – 150,000	ได้รับการยกเว้น
150,001 – 300,000	5%

เงินได้สุทธิ	อัตรากาซี
300,001 – 500,000	10%
500,001 – 750,000	15%
750,001 – 1,000,000	20%
1,000,001 – 2,000,000	25%
2,000,001 – 5,000,000	30%
5,000,001 ขึ้นไป	35%

ที่มา: กรมสรรพากร

การเสียภาษีของกิจการขนาดเล็กและหลักการคำนวณภาษี

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาภาษีที่จัดเก็บกับบุคคลทั่วไปที่มีรายได้เป็นรายปี ดูจากรายได้ที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างปี ผู้มีรายได้มีหน้าที่ต้องแสดงรายการตามแบบแสดงรายการภาษีที่กำหนดตามกฎหมายแล้วรายได้ที่มาจากกิจการถือเป็น เงินได้ประเภทที่ 8 ซึ่งทำให้ต้องยื่นภาษีทุกครั้งที่

ครั้งที่ 1 ยื่นแบบ ภ.ง.ด.94 ภายในเดือนกรกฎาคม-กันยายน โดยคำนวณจากยอดเงินได้ในเดือนมกราคม - มิถุนายน

ครั้งที่ 2 ยื่นแบบ ภ.ง.ด.90 ภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป โดยคำนวณจากยอดเงินได้ตลอดเดือนมกราคม-ธันวาคม โดยนำภาษีที่จ่ายในครั้งที่ 1 มาหักออกจากภาษีที่คำนวณจ่ายครั้งที่ 2

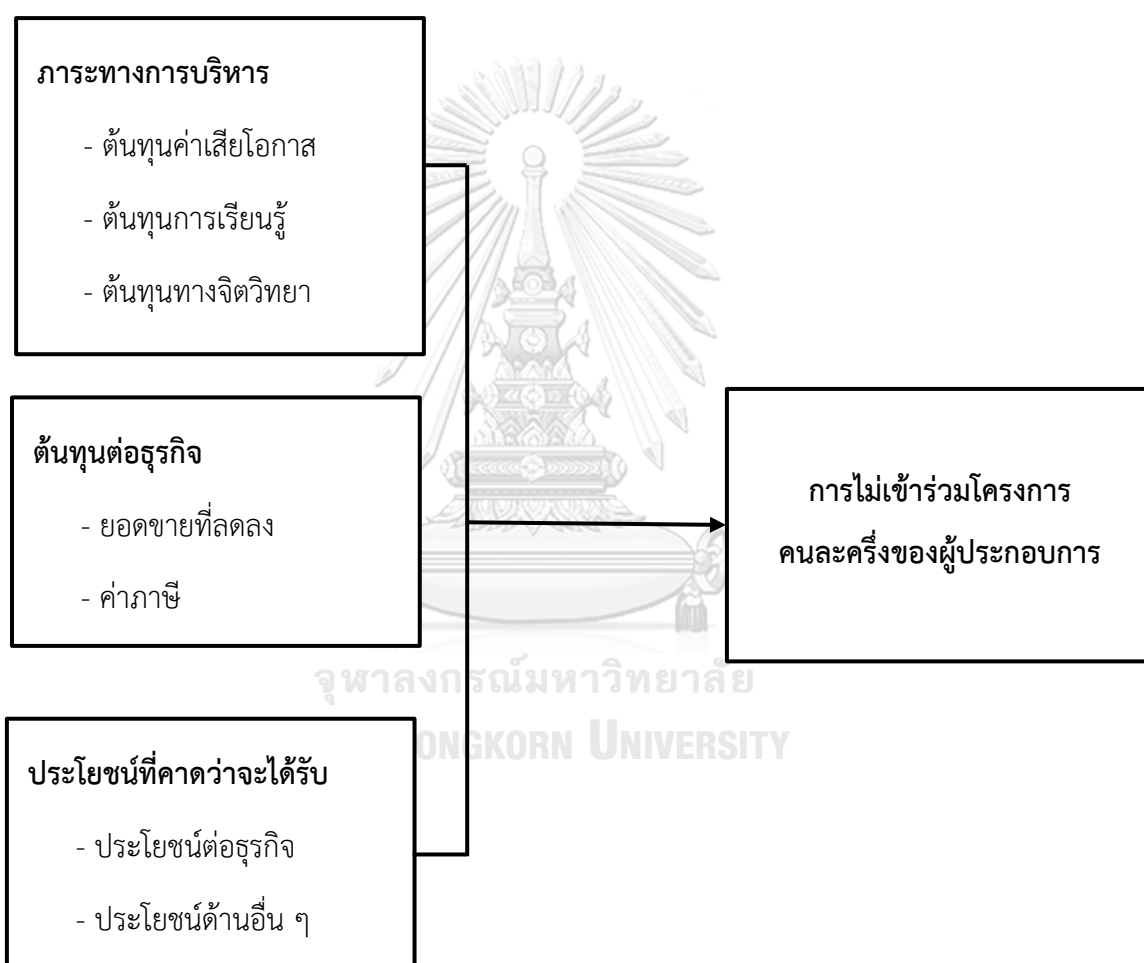
หากเปิดกิจการโดยที่ไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคล จะต้องนำรายได้จากการขายมาคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทุกปี และในการยื่นภาษีประเภทนี้ ต้องเตรียมหลักฐานที่มารายได้ หลักฐานค่าใช้จ่าย ได้แก่ ใบเสร็จรับเงินต่าง ๆ สำหรับยื่นเป็นหลักฐานในการหักลดหย่อนภาษีตามจริงด้วย หรือจะเลือกใช้การหักลดหย่อนด้วยอัตราเหมาจ่าย ไม่เกิน 60% ก็ได้ ถ้าไม่อยากยุ่งยากในการเก็บการยื่นเอกสารจำนวนมาก

นอกจากนี้ หากกิจการมีรายได้เกินกว่า 1,800,000 บาท (ก่อนหักค่าใช้จ่าย) ผู้ประกอบการก็ต้องทำการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยต้องยื่นจดทะเบียนภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่มียาได้เกิน หรือหากผู้ประกอบการขายสินค้าหรือบริการและมีการซื้อสินค้า หรือรับบริการที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยผู้ประกอบการสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนได้ภายใน 6 เดือน ก่อนวันเริ่ม

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของผู้ประกอบการ อาจมองถึงมุมมองของต้นทุนของผู้ประกอบการที่เกิดขึ้นจากโครงการฯ และมุมมองของผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ซึ่งเมื่อผู้ประกอบการได้รับทราบถึงมุมมองของทั้งสองแล้ว ก็จะเกิดการตัดสินใจของผู้ประกอบการว่าตนเองจะเข้าร่วมโครงการฯ หรือไม่เข้าร่วม โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) จากผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์ฯ ที่มีคุณสมบัติตรงกับเงื่อนไขในการสมัครเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งแต่ตัดสินใจไม่เข้าร่วม และผู้ประกอบการฯ ที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง เพื่อทำความเข้าใจถึงเหตุผลของทั้งผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งและผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง

3.1 ขอบเขตพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

ในการกำหนดขอบเขตและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการเลือกพื้นที่ศึกษาเป็นผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร สำหรับกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลในการไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งนั้น ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- (1) ผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จำนวน 8 ท่าน จากการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)
- (2) กลุ่มผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จำนวน 2 ท่าน จากการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาสืบหาเหตุของการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของผู้ประกอบการ ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) จำนวน 10 ท่าน โดยจำนวนเป็น 2 กลุ่ม จากการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จำนวน 8 ท่าน

ลำดับ	ชื่อ (นามสมมติ)	อายุ	กิจการ	วันที่สัมภาษณ์
1	A	45	ร้านขายของเบ็ดเตล็ด (โชห่วย)	19 เม.ย. 2565
2	B	51	ร้านรถเข็นผลไม้	19 เม.ย. 2565
3	C	66	ร้านขายผักสด	20 เม.ย. 2565
4	D	46	ร้านทำเล็บ	21 เม.ย. 2565
5	E	32	ร้านขายกล้วยปิ้ง	22 เม.ย. 2565
6	F	46	ร้านขายข้าวแกง	22 เม.ย. 2565
7	G	30	ร้านขายข้าวสวย	26 เม.ย. 2565
8	H	28	ร้านขายน้ำปั่น	26 เม.ย. 2565

ตารางที่ 4 ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จำนวน 2 ท่าน

ลำดับ	ชื่อ (นามสมมติ)	อายุ	กิจการ	วันที่สัมภาษณ์
1	Y	52	ร้านขายเครื่องสำอาง	27 เม.ย. 2565
2	X	64	ร้านรถเข็นขายน้ำซัง	27 เม.ย. 2565

3.3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการเก็บข้อมูลเป็นหลัก โดยใช้ชุดคำถามปลายเปิดในการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ในการสอบถามข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้ประกอบการทั้ง 2 กลุ่ม ทั้งนี้ คำถามในการสัมภาษณ์ของแต่ละกลุ่มจะได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความแตกต่างกันเล็กน้อย เพื่อความเหมาะสมของแต่ละกลุ่มที่ให้ข้อมูล และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถทำให้ทราบถึงสาเหตุของการไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งและสาเหตุของการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ซึ่งรายละเอียดคำถามทั้ง 2 ชุด ประกอบด้วย

3.3.1 ผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง

ส่วนที่ 1 ประวัติส่วนตัวและลักษณะของกิจการ

ส่วนที่ 2 ผลกระทบของโควิด-19 ต่อการดำเนินกิจการ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งและความคิดเห็นต่อโครงการคนละครึ่ง

ส่วนที่ 4 สถานภาพทางการเงิน ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีและแผนการในอนาคต

3.3.2 ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง

ส่วนที่ 1 ประวัติส่วนตัวและลักษณะของกิจการ

ส่วนที่ 2 ผลกระทบของโควิด-19 ต่อการดำเนินกิจการ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งและความคิดเห็นต่อโครงการคนละครึ่ง

ส่วนที่ 4 สถานภาพทางการเงิน ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีและแผนการในอนาคต

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 ท่าน ผู้ศึกษาวิจัยได้ประมวลข้อมูล ความคิดเห็นทั้งหมดมาเรียบเรียงและวิเคราะห์เป็นลำดับดังนี้

3.4.1. ประมวลผล และจัดระเบียบ ลำดับความสำคัญรวมถึงความต่อเนื่องของรายละเอียดข้อมูลโดยจัดแบ่งเป็น (1) สภาพแวดล้อมทั่วไปของตลาดอมรพันธ์ (2) ลักษณะกิจการของกลุ่มตัวอย่าง (3) การตัดสินใจเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ผ่านต้นทุนต่อตัวบุคคล ต้นทุนต่อธุรกิจ ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ผลกระทบจากการไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง และ (4) ความเข้าใจของผู้ประกอบการเกี่ยวกับระบบภาษี

3.4.2. เรียบเรียงเนื้อหาสาระสำคัญและรายละเอียดของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์สาระสำคัญ ตีความ มุมมองที่ได้รับการสะท้อนหรือถ่ายทอดในด้านการตัดสินใจเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ผ่านต้นทุนต่อตัวบุคคล ต้นทุนต่อธุรกิจ ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ผลกระทบจากการไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง เพื่อเชื่อมโยงกับปัจจัยดังปรากฏตามกรอบแนวคิด พร้อมสรุปขยยอดเพื่อตอบคำถามวิจัย

3.4.3 สรุป อภิปรายผล พร้อมนำเสนอข้อเสนอแนะ โดยอ้างอิงจากผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน พ.ศ. 2565

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ประกอบด้วย กลุ่มผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง และกลุ่มผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง เพื่อให้ตอบคำถามวิจัยและได้มาซึ่งข้อค้นพบในเรื่องการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์ ผู้ศึกษาได้แบ่งประเด็นการอภิปรายผลการเก็บข้อมูลเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- 4.1 สภาพแวดล้อมทั่วไปของตลาดอมรพันธ์
- 4.2 ลักษณะกิจการของกลุ่มตัวอย่าง
- 4.3 การตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง
 - 4.3.1 ต้นทุนต่อธุรกิจ
 - 4.3.2 ภาระทางการบริหาร
 - 4.3.3 ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ
- 4.4 ความเข้าใจของผู้ประกอบการเกี่ยวกับระบบภาษี
- 4.5 สรุปผลการศึกษา

4.1 สภาพแวดล้อมทั่วไปของตลาดอมรพันธ์

ตลาดอมรพันธ์ ตั้งอยู่ในแขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร บริเวณแยกเกษตร ซึ่งเป็นจุดที่เป็นแหล่งธุรกิจ มีร้านค้าตลอดแนวถนนด้านหน้า มีวินรถรับจ้าง อีกทั้งแยกเกษตรยังเป็นสถานที่ที่มีของกินมากมายและยังอยู่ตรงกันข้ามกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกด้วย

ลักษณะภายในของตลาดอมรพันธ์เป็นอาคารพาณิชย์มีโซนหลากหลาย ทั้งสินค้าแฟชั่น โชนศูนย์อาหาร รวมถึงโซนตลาดสดที่มีของสดขาย ดังนั้น กลุ่มลูกค้าจึงมีทั้งคนทุกเพศทุกวัย นักเรียน นักศึกษา และคนทำงาน แบ่งเป็น 2 โซน คือ

- 1) โซนด้านในที่เป็นตลาดนัดกลางวันให้ขายตั้งแต่เช้าถึงเย็น
- 2) โซนด้านนอกจะเป็นตลาดนัดกลางคืน

ตลาดอมรพันธ์ถือว่าเป็นตลาดที่สามารถเดินทางไปมาได้อย่างสะดวก เพราะตัวทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้กับสถานีรถไฟมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ของตลาดอมรพันธ์จะเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เนื่องจากบริเวณตลาดอมรพันธ์มีห้องพักเป็นจำนวนมาก ดังนั้น นิสิตจึงนิยมที่จะจับจ่ายใช้สอยและซื้อสินค้าบริโภค อาทิ อาหารจานเดียว หรือขนมต่าง ๆ เนื่องจากสะดวกในการเดินทาง สามารถเดินจากห้องพักตนเองไปตลาดอมรพันธ์ได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ ลูกค้าอีกกลุ่มที่จับจ่ายใช้สอยในตลาดอมรพันธ์คือชาวบ้านในระแวกใกล้เคียง จากการสังเกตของผู้วิจัย ลูกค้ากลุ่มนี้ก็จะนิยมจับจ่ายใช้สอยสินค้าประเภทอาหารสดต่าง ๆ เพื่อนำไปประกอบอาหารด้วยตนเอง ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มนิสิตที่นิยมสินค้าประเภทอาหารที่ปรุงสำเร็จพร้อมรับประทาน

สำหรับความสะดวกของตลาดอมรพันธ์ตามที่ได้สังเกตนั้น ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ปกติ โดยก็ยังมีส่วนที่สะดวกน้อยและก็มีทั้งส่วนที่สะดวกมากปะปนกันไป แต่สำหรับกลุ่มลูกค้าหลักของตลาดที่เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อาจจะคำนึงถึงปัจจัยเรื่องความสะดวกในการเดินทางมากกว่าปัจจัยด้านความสะดวกเพื่อตัดสินใจจับจ่ายใช้สอยในตลาด และจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า โดยส่วนใหญ่ลูกค้าจะนิยมซื้ออาหารเพื่อนำกลับไปรับประทานที่บ้านหรือที่พำนักมากกว่าการรับประทานอาหารที่ตลาด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในช่วงนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัย ยังอยู่ในช่วงการระบาดของโควิด-19 จึงส่งผลให้กลุ่มคนที่จับจ่ายใช้สอยในตลาดสะดวกใจกับการซื้ออาหารไปรับประทานที่บ้านมากกว่าการรับประทานอาหารในตลาดก็เป็นได้

จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า ผู้ประกอบการในตลาดที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งมีประมาณร้อยละ 85 ส่วนผู้ประกอบการในตลาดที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งมีประมาณร้อยละ 15 และจากการสอบถามผู้ประกอบการในตลาดอมรพันธ์ได้มีการระบุว่า ในช่วงโควิด-19 ทางตลาดอมรพันธ์ได้ทำการลดค่าเช่าพื้นที่ให้ผู้ประกอบการร้อยละ 10 ต่อเดือน

“ทางตลาดก็ได้มีการช่วยเหลือ เขาก็ลดค่าเช่าให้เดือนละ 10% เขาก็ช่วยเหลือๆ น้อยๆ เพราะเขาช่วยมากก็ไม่ได้ เพราะเขาก็แย่มากเหมือนกัน และก็ช่วยมาตั้งแต่มีโควิด-19 แรกๆ จนถึงปัจจุบันก็ยังลดค่าเช่าให้อยู่”

คุณ C, ผู้ประกอบการร้านขายผักสดบริเวณตลาดอมรพันธ์

ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในตลาดอมรพันธ์อย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากตลาดเป็นสถานที่เสี่ยง ทำให้ลูกค้าหลาย ๆ คนไม่อยากจะเข้าไปในสถานที่เสี่ยง เลยทำให้การจ่ายตลาดลดน้อยลง ไม่ค่อยจับจ่ายซื้อสินค้าเหมือนก่อน และคนส่วนใหญ่จะเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่าย ความถี่ในการจ่ายตลาดลดลง คนส่วนใหญ่อยู่บ้านก็จะหันมาทำอาหารเอง ไม่ได้ซื้ออาหารปรุงสำเร็จ

ผู้ประกอบการในตลาดอมรพันธ์มีการปรับตัวในช่วงสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 โดยส่วนใหญ่ผู้ประกอบการเลือกที่จะลดปริมาณของสินค้าของทางร้านลง และบางกิจการโดนรัฐบาลสั่งปิดไม่ให้ดำเนินกิจการ ก็จำเป็นที่จะต้องนำเงินเก็บของผู้ประกอบการเองมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

“เริ่มปรับกับสถานการณ์ ทางร้านปรับเมนูอาหารในร้านให้ลดลง เพราะเนื่องจากช่วงนั้นลูกค้าลดลงเยอะมาก ทางร้านก็มีการจัดโปรโมชั่น ต้องปรับระดับประครองร้านให้ไปรอด”

คุณ F, ผู้ประกอบการร้านขายข้าวแกงบริเวณตลาดอมรพันธ์

“ทางร้านเราโดนสั่งปิด เป็นกิจการแรก ๆ ที่โดนสั่งปิด และก็เป็นการทำๆ ที่ให้กลับมาเปิดได้ เนื่องจากรัฐบาลมองว่าเป็นกิจการที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ก็ต้องปรับตัวโดยการเอาเงินเก็บที่มีมาใช้ ไม่สามารถทำอะไรได้”

คุณ D, ผู้ประกอบการร้านทำเล็บบริเวณตลาดอมรพันธ์

4.2 ลักษณะกิจการของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลนั้น จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น คือ กลุ่มผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง และกลุ่มผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง สำหรับกลุ่มผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมคนละครึ่งนั้น ทุกคนไม่เคยเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งมาก่อนในทุกเฟสของโครงการฯ

ตารางที่ 5 ลักษณะกิจการของผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง

ลำดับ	ชื่อ (นามสมมติ)	อายุ	กิจการ	ลักษณะกิจการ
1	A	45	ร้านขายของเบ็ดเตล็ด (โชห่วย)	กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)
2	B	51	ร้านรถเข็นผลไม้	กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)
3	C	66	ร้านขายผักสด	กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)
4	D	46	ร้านทำเล็บ	กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)
5	E	32	ร้านขายกล้วยปิ้ง	กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)
6	F	46	ร้านขายข้าวแกง	กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)
7	G	30	ร้านขายข้าวสวย	กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)
8	H	28	ร้านขายน้ำปั่น	กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)

ตารางที่ 6 ลักษณะกิจการของผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง

ลำดับ	ชื่อ (นามสมมติ)	อายุ	กิจการ	ลักษณะกิจการ
1	Y	52	ร้านขายเครื่องสำอาง	กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)
2	X	64	ร้านรถเข็นขายน้ำชง	กิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)

จากตารางที่ 4.1 และตารางที่ 4.2 สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทั้งหมดนั้นมีลักษณะของกิจการในรูปแบบกิจการเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)

เมื่อแบ่งกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะของกิจการ โดยการแบ่งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กิจการที่มีสินค้าประเภทอุปโภค และกิจการที่มีสินค้าประเภทบริโภค โดยผู้ประกอบการที่ประกอบกิจการขายของเบ็ดเตล็ด (ร้านโชห่วย) จะมีสินค้าในที่เป็นสินค้าอุปโภคและสินค้าบริโภค

ตารางที่ 7 กิจการที่จำหน่ายสินค้าประเภทบริโภค

ลำดับ	ชื่อ (นามสมมติ)	อายุ	กิจการ
1	A	45	ร้านขายของเบ็ดเตล็ด (โชห่วย)
2	B	51	ร้านรถเข็นผลไม้
3	C	66	ร้านขายผักสด
4	E	32	ร้านขายกล้วยปิ้ง
5	F	46	ร้านขายข้าวแกง
6	G	30	ร้านขายข้าวสวย
7	H	28	ร้านขายน้ำปั่น
8	X	64	ร้านรถเข็นขายน้ำชง

ตารางที่ 8 กิจกรรมที่จำหน่ายสินค้าประเภทอุปโภค

ลำดับ	ชื่อ (นามสมมติ)	อายุ	กิจการ
1	A	45	ร้านขายเบ็ดเตล็ด (โชห่วย)
2	D	46	ร้านทำเล็บ
3	Y	52	ร้านขายเครื่องสำอาง

กิจการของผู้ประกอบการแต่ละรายนั้น ล้วนเป็นกิจการที่มีขนาดเล็ก (มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษีรายได้บุคคลธรรมดา) ผู้ประกอบการบางรายเช่น ร้านทำเล็บ มีเพียงแค้โต๊ะเพียงโต๊ะเดียว และไม่ได้เช่าพื้นที่จากทางตลาดอมรพันธ์โดยตรง แต่เป็นการเช่าพื้นที่ของร้านเสริมสวยที่ทำการเช่าพื้นที่กับทางตลาดอีกต่อหนึ่ง โดยได้รับส่วนลดค่าเช่าร้อยละ 50 ต่อเดือน จากร้านเสริมสวย และกิจการทำเล็บนั้นเป็นกิจการแรก ๆ ที่โดนรัฐบาลสั่งปิดไม่ให้เปิดบริการ และก็เป็นกิจการท้าย ๆ ที่สามารถกลับมาเปิดให้บริการได้ตามปกติ

4.3 การตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง

จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยพบว่าจุดร่วมที่ทางผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์ที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งนั้น สามารถสะท้อนให้เห็นถึงต้นทุนที่ผู้ประกอบการจะต้องเสียไปและผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับ ซึ่งต้นทุนหรือประโยชน์ดังกล่าวจะมีทั้งที่คำนวณเป็นเงินได้ และไม่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ โดยผู้ประกอบการมองว่าการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งเป็นต้นทุนที่สูงเกินไปเมื่อเทียบกับประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ แต่ทั้งนี้ จากการเก็บข้อมูลก็พบว่าผู้ประกอบการบางรายมีความต้องการที่จะเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง แต่ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการฯ ได้ เนื่องจากว่าความล่าช้าในการตรวจสอบคุณสมบัติของทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.3.1 ต้นทุนต่อธุรกิจ

ในการประกอบกิจการของผู้ประกอบการ สิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการดำเนินกิจการก็คือ เงินทุน โดยเงินทุนนี้เปรียบเสมือนหัวใจของการดำเนินกิจการ หากขาดสิ่งนี้ไปก็เป็นเรื่องยาก

ที่จะทำให้กิจการดำเนินต่อไปได้ ทำให้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มองถึงเงินทุนเป็นปัจจัยหลัก ซึ่งเงื่อนไขในเรื่องการโอนเงินเข้าบัญชีผู้ประกอบการของโครงการคนละครึ่งนั้น ได้กำหนดการโอนเงินจากระบบโอนเงินเข้าบัญชีร้านค้า แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เงินส่วน G-Wallet ผู้ประกอบการจะได้รับวันถัดไป และส่วนที่ 2 เงินส่วนสิทธิคนละครึ่งจากรัฐ ผู้ประกอบการจะได้รับในวันทำการถัดไป กล่าวโดยสรุปคือ ผู้ประกอบการจะไม่ได้รับเงินจากโครงการคนละครึ่งในวันเดียวกับการทำรายการ แต่จะได้รับเงินในวันถัดไป หรือถ้าเป็นเงินในส่วนที่ 2 หากวันถัดไปตรงกับวันหยุด ผู้ประกอบการก็ต้องรอวันทำการถัดไปถึงจะได้รับเงินในส่วนที่ 2 นี้

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ผู้ประกอบการมองไปที่ต้นทุนต่อธุรกิจ จากการศึกษาผ่านผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์ พบว่า มีผู้ประกอบการหลายรายที่มองว่าจากการที่โครงการฯ ไม่สามารถโอนเงินเข้าบัญชีของผู้ประกอบการได้ภายในวันนั้น ๆ เป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ เนื่องจากว่าทางร้านจะต้องใช้เงินสดเพื่อนำไปซื้อวัตถุดิบของวันพรุ่งนี้ และผู้ประกอบการก็ไม่ได้มีกระแสเงินสดมากเพียงพอ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ประกอบการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ

“ถ้าเข้าร่วมคงจะได้ยอดขายเพิ่มขึ้น เป็นการเพิ่มเงินอีกช่องทางหนึ่ง แต่การได้รับเงินตรงนี้ทางโครงการฯ จะโอนยอดให้อีกวันหนึ่ง ซึ่งถ้าทางร้านทำ คนส่วนใหญ่จะใช้เงินสดน้อยลงหันมาใช้คนละครึ่งเพิ่มขึ้น ทางร้านต้องการใช้เงินสดมาหมุนเวียนมากกว่า ไม่สะดวกรอเงินเข้าบัญชีอีกวันหนึ่ง”

คุณ F, ผู้ประกอบการร้านขายข้าวแกงบริเวณตลาดอมรพันธ์

“ทางร้านต้องการใช้เงินสดมาหมุนเวียนมากกว่า ไม่สะดวกรอเงินเข้าบัญชีอีกวันหนึ่ง ถ้าร่วมคนละครึ่งต้องคอยเช็คยอดว่าเงินเข้าบัญชีแล้วหรือยัง ทำให้เสียเวลา... (ทางร้าน) ก็เลยไม่เข้าร่วม”

คุณ A, ผู้ประกอบการร้านขายของเบ็ดเตล็ด (โชห่วย) บริเวณตลาดอมรพันธ์

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคุณ F ซึ่งเป็นผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์มาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับมุมมองด้านต้นทุนต่อธุรกิจมากยิ่งขึ้น โดยข้อมูลพื้นฐานร้านของคุณ F จะเป็นร้านขายข้าวแกง เปิดขายตั้งแต่เวลา 6.00 – 20.00 น. โดยประมาณ ส่วนใหญ่ลูกค้าของทางร้านจะเป็นลูกค้าประจำ แบบใส่ถุงกลับบ้านก็จะเป็นลูกค้าประจำที่ตั้งใจมาซื้อ ช่วงเวลาที่ลูกค้าเยอะมักจะเป็นช่วงเช้าและช่วงเย็น และวันหยุดต่าง ๆ โดยทางร้านจะต้องมีการซื้อวัตถุดิบต่าง ๆ เพื่อนำไปประกอบอาหาร เช่น พวกเนื้อสัตว์ ผักสด ไข่ แก๊สหุงต้ม วัตถุดิบที่เป็นเครื่องปรุง ฯลฯ เป็นต้น เป็นประจำทุกวัน และประกอบกับในช่วงเวลาปัจจุบันที่วัตถุดิบต่าง ๆ ได้มีการปรับราคาขึ้นมา ทำให้ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุดิบเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

คุณ F มองว่าเนื่องจาก ร้านของตนเองจำเป็นต้องใช้เงินสดเพื่อนำไปซื้อวัตถุดิบเป็นประจำทุกวัน ดังนั้น การที่จะต้องรอเงินเข้าบัญชีอีกวันหนึ่งอาจจะไม่ได้สะดวกกับทางร้าน และจากการที่คุณ F ได้สอบถามผู้ประกอบการท่านอื่นที่เข้าร่วมโครงการฯ ก็ได้รับทราบว่า การใช้จ่ายผ่านโครงการคนละครึ่งในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์ หรือวันเสาร์-อาทิตย์ เงินในส่วนของภาครัฐจะเข้าบัญชีให้ในวันจันทร์เวลา 16.00 น. ดังนั้น หากทางร้านต้องเข้าร่วมโครงการฯ อาจมีเงินสดไม่เพียงพอต่อการนำไปซื้อวัตถุดิบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวันหยุดที่ทางร้านจะมีลูกค้าใช้บริการเยอะ

4.3.2 ภาระทางการบริหาร

ในการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของผู้ประกอบการ สิ่งหนึ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เลยนั่นก็คือ ภาระทางการบริหาร โดยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ประกอบการจะต้องแบกรับในปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการฯ ซึ่งจะประกอบไปด้วยทั้งต้นทุนที่สามารถตีค่าเป็นตัวเงินได้ และต้นทุนที่ไม่สามารถตีค่าเป็นตัวเงินได้ โดยผู้วิจัยได้ทำการแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ต้นทุนค่าเสียโอกาส ต้นทุนการเรียนรู้ และต้นทุนทางจิตวิทยา

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งเห็นว่าระยะเวลาที่จะต้องเสียไปกับการทำธุรกรรมในแต่ละครั้งมากเกินไปเมื่อเทียบกับราคาของสินค้าที่ตนเองขาย หรือผู้ประกอบการบางรายมองถึงต้นทุนในการเสียโอกาสในการประกอบกิจกรรมอื่นๆ เช่น ในช่วงที่มีลูกค้าจำนวนมาก หากผู้ประกอบการจะต้องคอยกดแอปพลิเคชันเพื่อให้ลูกค้าใช้จ่ายผ่านระบบคนละครึ่ง ก็จะทำให้เสียโอกาสในการให้บริการลูกค้าท่านอื่น ผู้ประกอบการเหล่านี้จึงตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ

“ถ้าเข้าร่วม (คนละครั้ง) คงจะได้ยอดขายเพิ่มขึ้น... แต่ทางร้านเน้นรับเงินสด เพราะส่วนใหญ่ราคาสินค้าจะอยู่ที่ขึ้นละ 5 บาท กลุ่มลูกค้าที่จะมาใช้สิทธิ์ไม่ได้เยอะ เหมือนร้านอาหารทั่วไปหรือร้านของสด และไม่คุ้มกับการต้องคอยกดเข้าแอปพลิเคชันทุกครั้ง”

คุณ G, ผู้ประกอบการร้านขายข้าวสวยบริเวณตลาดอมรพันธ์

“บางช่วงที่มีลูกค้ามาพร้อมกัน จะทำออเดอร์ไม่ทัน เลยตัดปัญหาไม่เข้าร่วมโครงการฯ

เนื่องจากในร้านมีแค่ (ตนเอง) คนเดียว”

คุณ H, ผู้ประกอบการร้านขายน้ำปั่นบริเวณตลาดอมรพันธ์

ผู้วิจัยพบว่า คุณ G มองถึงความคุ้มค่าของราคาสินค้าที่ตนเองขายเทียบกับระยะเวลาที่ต้องทำธุรกรรมผ่านแอปพลิเคชันว่าสินค้าที่ตนเองขายนั้นมีราคาเพียงเล็กน้อย (ขึ้นละ 5 บาท) ดังนั้น เมื่อเทียบกับระยะเวลาที่จะต้องใช้เวลาในการกดเข้าแอปพลิเคชันเพื่อทำธุรกรรมในแต่ละครั้งจึงไม่มีความคุ้มค่า ซึ่งแตกต่างจากคุณ H ที่มองว่าร้านของตนเองนั้นมีเพียงแค่นักคนเดียว หากในช่วงที่มีลูกค้าพร้อมกัน ตนเองจะไม่สามารถให้บริการลูกค้าได้ทันทั่วถึง และหากทางร้านเข้าร่วมโครงการคนละครั้ง ตนเองก็อาจจะต้องใช้เวลาไปกับการกดเข้าแอปพลิเคชันเพื่อทำธุรกรรมและก็จะยิ่งทำให้ไม่สามารถให้บริการลูกค้าได้ยิ่งขึ้น ตนเองเลยตัดสินใจที่จะไม่เข้าร่วมโครงการฯ

ประการต่อมา ผู้วิจัยพบว่า ผู้ประกอบการมองไปที่ต้นทุนการเรียนรู้ เช่น ต้นทุนในการเรียนรู้เกี่ยวกับผลประโยชน์ของโครงการฯ หรือการใช้งานระบบของโครงการฯ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาในการทำธุรกรรมของโครงการฯ ในแต่ละครั้ง หรือการเสียโอกาสในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ

จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการบางรายนั้นมีความสนใจในตัวโครงการคนละครั้ง และมองเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการคนละครั้งนั้น จะเป็นการได้รับผลประโยชน์ด้วย แต่ตัวผู้ประกอบการเองไม่สามารถใช้งานแอปพลิเคชันได้ (ทำไม่เป็น) และมองว่าการที่ร้านอื่นหรือผู้ประกอบการรายอื่นเข้าร่วมโครงการคนละครั้งนั้น มีสาเหตุมาจากการที่ผู้ประกอบการหรือร้านค้าเหล่านั้นสามารถใช้งานแอปพลิเคชัน จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสะท้อนให้เห็นถึงต้นทุนในการเรียนรู้ของผู้ประกอบการ ซึ่งมองว่าต้นทุนในการเรียนรู้การใช้งานระบบของโครงการฯ นั้นสูง

เกินไป ทำให้ผู้ประกอบการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการยังได้มีการกล่าวถึง การฝึกอบรมหรือการสอนการใช้งานระบบของโครงการฯ จากหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบว่า ทางหน่วยงานไม่ได้มีการสอนการใช้งานระบบของโครงการฯ แต่อย่างใด

“ทำไมเป็น (แอปพลิเคชันเป่าตัง) ที่ร้านก็เลยไม่มีคนละครึ่ง... เจ้าหน้าที่ก็ไม่มีมาสอนการใช้งาน”

คุณ B, ผู้ประกอบการร้านรถเข็นผลไม้บริเวณตลาดอมรพันธ์

*“เพราะว่าทำไมเป็น กต (แอปพลิเคชัน) ไม่เป็น ก็เลยไม่ได้เข้าคนละครึ่ง
ที่ร้านอื่นเขาเข้า ก็เพราะว่าเขาทำเป็น”*

คุณ C, ผู้ประกอบการร้านขายผักสดบริเวณตลาดอมรพันธ์

จะเห็นได้ว่าทั้งคุณ B และคุณ C นั้น มีจุดร่วมที่เหมือนกันอย่างหนึ่งคือ การที่ทั้ง 2 ท่าน มีอายุ 51 ปี และ 66 ปี ตามลำดับ ดังนั้น ในกรณีของคุณ B และคุณ C อาจสรุปได้ว่าอายุของผู้ประกอบการส่งผลให้ต้นทุนในการเรียนรู้การใช้งานโครงการคนละครึ่งผ่านแอปพลิเคชันบน สมาร์ทโฟนสูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้คุณ B ยังสะท้อนถึงต้นทุนด้านจิตวิทยา โดยการรู้สึกไม่พอใจกับการที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาแนะนำการใช้งานแอปพลิเคชัน

4.3.3 ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ

ผู้ประกอบการพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อนำมาตัดสินใจ โดยผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ มองว่าการที่ผู้ประกอบการเข้าร่วมโครงการฯ จะสามารถเพิ่มยอดขายให้กับทางร้านได้ และหากไม่เข้าร่วมโครงการฯ ลูกค้ายี่ซื้อสินค้าของตนเองจะลดลง และในช่วงแรกของการเข้าร่วมโครงการฯ ผู้ประกอบการเองก็มีความรู้สึกไม่มั่นใจในระบบการเงินของแอปพลิเคชัน

“มันขายดีขึ้น และเป็นการเพิ่มยอดขาย หากเราไม่ทำ (ไม่เข้าร่วมโครงการฯ)

คนก็จะน้อยลง เพราะว่าอย่างแก้ว 25 บาท ลูกค้ายี่จ่ายเพียงแค่ 12 บาท...

เป็นการเพิ่มกำลังซื้อให้ลูกค้าด้วย”

คุณ X, ผู้ประกอบการร้านรถเข็นน้ำชงบริเวณตลาดอมรพันธ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

“รู้สึกพะว้าพะวัง (ว่าเงินจะเข้าบัญชีตนเองจริงไหม) เพราะสแกนไปวันนี้
 พรุ่งนี้ถึงจะเบิกได้ เงินไม่ได้เข้าทันที ต้องรออีกวัน ตอนแรกยังไม่เปิดรับตรงนี้มากเท่าไร
 แต่พอผ่านไปสักพักก็เริ่มชิน และไวใจมากขึ้น”

คุณ X, ผู้ประกอบการร้านอาหารชั้นนำชงบริเวณตลาดอมรพันธ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

ผู้ประกอบการ มองว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมีความคุ้มค่าต่อต้นทุนที่ผู้ประกอบการ
 จะต้องแบกรับ สังเกตได้จากคนที่ผู้ประกอบการมองว่าในช่วงแรกของการเข้าร่วมโครงการฯ ก็มี
 ความรู้สึกไม่มั่นใจในระบบการโอนเงินของโครงการฯ สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ประกอบการมองว่า
 ประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งในที่นี่หมายถึงยอดขายที่เพิ่มมากขึ้น
 มีความคุ้มค่ามากกว่าต้นทุนที่ผู้ประกอบการจะต้องแบกรับ ซึ่งหมายถึงความรู้สึกกังวล และความไม่
 มั่นใจในระบบการโอนเงินของโครงการฯ ฉะนั้น จึงเป็นสาเหตุที่ทางร้านตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ

ในขณะที่ผู้ประกอบการที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ ก็ยอมรับว่าหากผู้ประกอบการเข้า
 ร่วมโครงการฯ ทางผู้ประกอบการก็อาจจะมียาได้ที่เพิ่มมากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยเรื่องต้นทุน
 และปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทางผู้ประกอบการจึงตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ

การที่ผู้ประกอบการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักใน
 การเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย ย่อมส่งผลต่อผู้ประกอบการอย่างแน่นอน โดย
 ผู้ประกอบการหลายรายมองว่า การไม่เข้าร่วมโครงการฯ นั้นส่งผลกระทบต่อยอดขายของร้าน และมี
 ลูกค้าน้อยลงที่เมื่อทราบว่าทางร้านไม่ได้เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งได้ตัดสินใจไม่ซื้อสินค้าของทาง
 ร้าน สะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งรับทราบถึงประโยชน์
 ที่จะได้รับ แต่เมื่อมองถึงความคุ้มค่า ก็อาจจะยังไม่ได้เพียงพอต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ

“ร้านคู่แข่งส่วนใหญ่จะเข้าร่วม ทำให้ลูกค้าไปซื้อจากร้านอื่นบ้าง
 ช่วงที่มีคนละครึ่ง ร้านที่เข้าร่วมก็จะขายดี ส่วนที่ร้านไม่ได้เข้าร่วมก็จะเจียบ้าง ...
 แต่สำหรับลูกค้าประจำอาจจะไม่กระทบ เพราะลูกค้าจ่ายเงินสดได้”
 คุณ H, ผู้ประกอบการร้านขายน้ำปั่นบริเวณตลาดอมรพันธ์ที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ

“ลูกค้าบางคนต้องการหาร้านที่เข้าร่วมโครงการฯ ต้องยอมรับว่ามีผลกระทบ บางคนจะไม่ซื้อเลย
เมื่อบอกว่าไม่ได้เข้าร่วม แต่บางคนก็ซื้อเงินสด เพราะลูกค้าบางคนตั้งใจมาซื้ออยู่แล้ว”

คุณ F, ผู้ประกอบการร้านขายข้าวแกงบริเวณตลาดอมรพันธ์ที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ

สังเกตได้ว่าคุณ H และคุณ F มีจุดร่วมเดียวกันคือการที่มีลูกค้าประจำ ทำให้ลูกค้ากลุ่มนี้
ยอมที่จะจ่ายเงินสด แทนการใช้ผ่านโครงการคนละครั้ง โดยจากการสังเกตของผู้ศึกษาวิจัย พบว่า
กลุ่มผู้ประกอบการที่มีลูกค้าประจำจะเป็นร้านค้าประเภทอาหารปรุงสำเร็จที่มีรสชาติแตกต่างกันไป
ในแต่ละร้าน เช่น ร้านคุณ H ที่ขายน้ำปั่น และร้านคุณ H ที่ขายข้าวแกง ซึ่งหากพิจารณาแล้วสินค้า
ของทั้ง 2 ร้านนั้น เป็นสินค้าที่อาจมีอยู่หลากหลายทั่วไป แต่สำหรับรสชาติแล้ว อาจจะไม่เหมือนกับ
ร้านอื่น ๆ ที่ขายสินค้าประเภทเดียวกัน ส่งผลให้มีกลุ่มลูกค้าที่ชอบในรสชาติของทั้ง 2 ร้านนี้ และเป็น
ลูกค้าประจำ และถึงแม้ทางร้านจะไม่ได้เข้าร่วมโครงการคนละครั้ง ลูกค้ากลุ่มนี้ก็เต็มใจที่จะจ่าย
ในราคาเต็ม เพื่อให้ได้รสชาติที่ตนเองปรารถนา

แต่ทั้งนี้ ก็ยังมีผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ บางรายมองว่า การไม่เข้าร่วม
โครงการฯ ของผู้ประกอบการนั้น ไม่ได้ส่งผลกระทบหรือส่งผลกระทบน้อยมากต่อทางร้าน
เนื่องจากว่าลูกค้าส่วนใหญ่ของทางร้านสามารถใช้จ่ายผ่านเงินสดได้

“ทางร้านเน้นรับเงินสด เพราะส่วนใหญ่ราคาสินค้าจะอยู่ที่ห่อละ 5 บาท กลุ่มลูกค้า
ที่จะมาใช้สิทธิ์ไม่ได้เยอะ”

คุณ G, ผู้ประกอบการร้านขายข้าวสวยบริเวณตลาดอมรพันธ์ที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ

“ไม่มีผลกระทบ เพราะลูกค้าส่วนใหญ่จะจ่ายเงินสดอยู่แล้ว ถ้าบอกว่าไม่ได้ร่วมโครงการฯ ลูกค้า
ก็จ่ายเงินสดตามปกติ มีน้อยมากที่จะไม่ซื้อ คนที่ไม่ซื้อบางครั้งเขาไม่ถือเงินสด ถือแค่โทรศัพท์
เลยไม่มีเงินสดจ่าย”

คุณ E, ผู้ประกอบการร้านขายกล้วยปิ้งบริเวณตลาดอมรพันธ์ที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ

สังเกตได้ว่าคุณ G และคุณ E มีจุดร่วมเดียวกันคือการที่มองว่าลูกค้าของตนเองนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่ใช้จ่ายผ่านเงินสด โดยผู้ศึกษาวิจัยมองว่าเนื่องจากราคาสินค้าของทั้ง 2 ร้านนั้น เป็นสินค้าที่มีราคาไม่สูงมาก โดยร้านของคุณ G จะขายข้าวสวยห่อละ 5 บาท และร้านของคุณ E จะขายกล้วยปั่นชokolade 20-30 บาท ดังนั้น กลุ่มลูกค้าของทั้ง 2 ร้านจึงอาจมองว่าเนื่องจากราคาสินค้า ไม่สูงมากนัก จึงสามารถซื้อสินค้าด้วยเงินสดของตนเองได้

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ รับผิดชอบต่อผลประโยชน์ที่ทางผู้ประกอบการจะได้รับ แต่เมื่อพิจารณาถึงต้นทุนต่าง ๆ ที่ผู้ประกอบการ จะต้องแบกรับ พบว่าต้นทุนที่ต้องแบกรับนั้นมีมากกว่าที่จะได้รับประโยชน์ จึงทำให้ตัดสินใจ ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ในท้ายที่สุด

4.4 ความเข้าใจของผู้ประกอบการเกี่ยวกับระบบภาษี

สำหรับโครงการคนละครึ่ง รัฐบาลไม่ได้มีการกล่าวถึงในตอนแรกเริ่มโครงการฯ ว่า หากยอดขายหรือรายได้ของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นจนถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดในการเสียภาษี ก็จะต้องนำเงินได้พึงประเมินเพื่อยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การคำนวณภาษีของ ผู้ประกอบการนั้น ผู้ประกอบการจะต้องเตรียมหลักฐานที่มารายได้ หลักฐานค่าใช้จ่าย ได้แก่ ใบเสร็จรับเงินต่าง ๆ สำหรับยื่นเป็นหลักฐานในการหักลดหย่อนภาษีตามจริงด้วย หรือผู้ประกอบการ จะเลือกใช้การหักลดหย่อนด้วยอัตราเหมาจ่าย ไม่เกิน 60% ซึ่งเท่ากับว่าผู้ประกอบการจะนำ 40% ของรายได้ทั้งหมดมาคำนวณภาษี แต่ในผู้ประกอบการบางรายที่มีกำไรจากการขายสินค้าไม่ถึง 40% ก็จะมีรู้สึกไม่เป็นที่ธรรมกับการคิดคำนวณภาษีในรูปแบบนี้

หากรัฐบาลมีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเสียภาษีจากการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ตั้งแต่ช่วงแรก ทางผู้ประกอบการที่มีกำไรจากการขายสินค้าไม่ถึง 40% ก็จะได้รับทราบและเก็บ หลักฐานค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของร้านไว้ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานในการลดหย่อนภาษีและคำนวณภาษีจาก กำไรที่ทางร้านได้รับจริง ๆ

เมื่อผู้ประกอบการไม่ได้รับข้อมูลตรงนี้ตั้งแต่แรก จึงเกิดปรากฏการณ์ร้านค้าต่าง ๆ ยกเลิกการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งเป็นจำนวนมากในช่วงท้ายของการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ซึ่งเรื่องดังกล่าวทางรัฐบาลได้ชี้แจงและพยายามสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการ ที่เป็นบุคคลธรรมดา ไม่ว่าจะประกอบกิจการที่เข้าร่วมโครงการของรัฐหรือไม่ หากผู้ประกอบการ

มีเงินได้พึงประเมินถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด มีหน้าที่ต้องนำเงินได้พึงประเมินมาขึ้นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และฐานข้อมูลโครงการคนละครึ่งไม่ได้มีการเชื่อมต่อระบบกับกรมสรรพากร เพื่อตรวจสอบรายได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทางฝั่งรัฐบาลเองจะได้ออกมาชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการ แต่ผู้ประกอบการจำนวนมากก็ไม่มั่นใจในเรื่องดังกล่าวอยู่ดี จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการรายหนึ่ง พบว่า ทางร้านไม่ได้มีรายได้ที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษี แต่มีผู้ประกอบการรายอื่นเข้ามาพูดคุยด้วยถึงความกังวลในเรื่องของการเรียกเก็บภาษี

“ร้านอื่นเขาก็กังวลกันนะเรื่องภาษี เขามาคุยให้ฟัง เห็นบางร้านเขาก็ไม่รับคนละครึ่งไปเลย”

คุณ X, ผู้ประกอบการร้านรถเข็นขายน้ำชงบริเวณตลาดอมรพันธ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์จะเป็นผู้ประกอบการที่มีลักษณะกิจการที่มีขนาดเล็ก จึงยังไม่มีผู้ประกอบการรายใดที่จะต้องถึงเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษี แต่ทั้งนี้ เมื่อมีการสอบถามว่าหากในอนาคตจะต้องเสียภาษี ผู้ประกอบการก็ยินดีที่จะเสียภาษีให้แก่ภาครัฐเพื่อนำภาษีดังกล่าวไปพัฒนาประเทศต่อไป ซึ่งเป็นมุมมองที่ขัดกับวรรณกรรมส่วนมากที่นำเสนอเกี่ยวกับเหตุผลที่ผู้ประกอบการไม่เข้าร่วมโครงการฯ

“ถ้าเราไม่ทำ (เข้าร่วมโครงการฯ) แล้วที่นี้ยอดขายน้อย ๆ ผลกำไรก็น้อย กับเราทำ..

แล้วได้กำไรเยอะ แล้วมาแบ่งส่วนนี้ให้รัฐบาลบ้าง (การเสียภาษี) มันก็โอเค”

คุณ X, ผู้ประกอบการร้านรถเข็นขายน้ำชงบริเวณตลาดอมรพันธ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

“ไม่กลัว (การเสียภาษี) และยินดี เพราะคิดว่า (การเข้าร่วมโครงการฯ และยอดขายเพิ่มขึ้น)

เป็นสิ่งที่ทำให้ธุรกิจเดินหน้าได้”

คุณ X, ผู้ประกอบการร้านรถเข็นขายน้ำชงบริเวณตลาดอมรพันธ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

ผู้ประกอบการที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลทั้งหมดล้วนเป็นผู้ประกอบการที่ยังมีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษี แต่ทั้งนี้ ผู้ประกอบการก็มองว่า หากผู้ประกอบการจะต้องเสียภาษีจากการที่รายได้ของทางร้านเพิ่มขึ้นเพราะโครงการคนละครึ่ง ผู้ประกอบการเองก็เต็มใจและยินดีที่จะ

เสียภาษี เนื่องจากว่าการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งทำให้รายได้ของตนเองเพิ่มขึ้น ทำให้ธุรกิจของตนเองยังสามารถเดินหน้าไปได้

4.5 สรุปผลการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย พบว่า ผู้ประกอบการที่ตัดสินใจเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งนั้น ทุกคนจะต้องแบกรับภาระทางการบริหารด้วยกันทั้งสิ้น เช่น ต้นทุนการเรียนรู้ที่อยู่ในรูปแบบการสอบถามจากร้านที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่ก่อนหน้าแล้ว หรือสังเกตร้านที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้วยตนเอง และเมื่อทราบถึงข้อมูลของโครงการฯ และวิธีการดำเนินการแล้ว ผู้ประกอบการก็จะประเมินถึงต้นทุนต่าง ๆ ที่แต่ละผู้ประกอบการจะต้องแบกรับ เช่น คุณ G ที่ขายสินค้าที่มีราคา 5 บาท ก็จะมีมองถึงต้นทุนในเรื่องระยะเวลาที่จะต้องเสียไปกับการทำธุรกรรมในแต่ละครั้งมากเกินไปเมื่อเทียบกับราคาของสินค้าที่ตนเองขาย หรือคุณ F ที่มองว่าร้านของตนเองจะต้องใช้เงินสดในการหมุนเวียนเพื่อนำไปซื้อวัตถุดิบในทุก ๆ วัน เป็นต้น

แต่ทั้งนี้ ผู้ประกอบการทุกรายก็รับทราบถึงประโยชน์ที่ทางร้านจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ คนละครึ่งด้วยเช่นเดียวกัน เช่น คุณ F ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ แต่ก็รับทราบว่าลูกค้าบางคนจะไม่ซื้อเลยเมื่อบอกว่าไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ สะท้อนให้เห็นว่าคุณ F รับรู้ได้ว่าหากทางร้านเข้าร่วมโครงการฯ ก็จะมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นมาจากกลุ่มลูกค้าที่ต้องใช้จ่ายผ่านโครงการคนละครึ่งเท่านั้น เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ทำให้สามารถสรุปได้ว่า ในการที่จะเลือกเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของผู้ประกอบการนั้น ผู้ประกอบการเกิดกระบวนการตัดสินใจ โดยมีการพิจารณาถึงต้นทุนที่ผู้ประกอบการจะต้องเสียไปและผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับ และเมื่อผู้ประกอบการพิจารณาถึงปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัยแล้วย่อมส่งผลให้ผู้ประกอบการเกิดกระบวนการตัดสินใจ โดยผู้ประกอบการที่มองว่าต้นทุนที่ผู้ประกอบการจะต้องเสียไปมีมากกว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับก็ตัดสินใจที่จะไม่เข้าร่วมโครงการฯ แต่ในส่วนของผู้ประกอบการที่มองว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับมีมากกว่าต้นทุนที่จะต้องเสียไป ผู้ประกอบการจึงตัดสินใจที่จะเข้าร่วมโครงการฯ ไม่ได้เกิดจากความต้องการหลีกเลี่ยงระบบภาษีตามที่วรรณกรรมส่วนใหญ่เสนอแนะไว้ แต่เกิดจากข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ภาครัฐมองข้ามไป เนื่องจากความไม่เข้าใจลักษณะการประกอบการของผู้ประกอบการรายย่อยที่มีขนาดเล็กมากเหล่านี้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและการอภิปรายผลการศึกษา

เพื่อตอบคำถามวิจัยว่าเพราะเหตุใดผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์ที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จึงตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการแบ่งประเด็นสรุปและอภิปรายการศึกษาเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

5.1.1. ต้นทุนต่อธุรกิจจากการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของผู้ประกอบการรายย่อย

จากการศึกษาของผู้วิจัย พบว่า จากการที่ผู้ประกอบการในตลาดอมรพันธ์ส่วนใหญ่มีลักษณะของกิจการที่มีขนาดเล็ก และจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงินสดหมุนเวียนเพื่อนำไปซื้อวัตถุดิบในแต่ละวัน ดังนั้น ในการประกอบกิจการของผู้ประกอบการ สิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้ประกอบการคำนึงถึงก็คือเงินทุน โดยเงินทุนนี้เปรียบเสมือนหัวใจของการดำเนินกิจการ หากขาดสิ่งนี้ไปก็เป็นเรื่องยากที่จะทำให้กิจการดำเนินต่อไปได้

โดยโครงการคนละครึ่งมีเงื่อนไขในเรื่องการโอนเงินเข้าบัญชีผู้ประกอบการของ คือการโอนเงินจากระบบโอนเงินเข้าบัญชีร้านค้า จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เงินส่วน G-Wallet หรือเงินที่เกิดจากการใช้จ่ายของลูกค้า ซึ่งผู้ประกอบการจะได้รับวันถัดไป และส่วนที่ 2 เงินอุดหนุนส่วนสิทธิคนละครึ่งจากรัฐ ผู้ประกอบการจะได้รับในวันทำการถัดไป กล่าวโดยสรุปคือผู้ประกอบการจะไม่สามารถได้รับเงินจากโครงการคนละครึ่งในวันเดียวกับการทำรายการ แต่จะได้รับเงินในวันถัดไป หรือถ้าเป็นเงินในส่วนที่ 2 หากวันถัดไปตรงกับวันหยุด ผู้ประกอบการก็ต้องรอวันทำการถัดไปถึงจะได้รับเงินในส่วนที่ 2 นี้

ดังนั้น การที่ผู้ประกอบการที่มีธุรกิจขนาดเล็กบริเวณตลาดอมรพันธ์ไม่สามารถสำรองเงินสดไว้ได้มากกว่า 1 วัน เพื่อนำไปซื้อวัตถุดิบสำหรับการประกอบธุรกิจในวันถัดไปได้ ส่งผลให้ผู้ประกอบการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับวรรณกรรมที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ โดยผู้ประกอบการบริเวณสวนสาธารณะ ถนนเลียบชายทะเล หน้าอ่าวประจวบคีรีขันธ์ ประสบปัญหาในการรับเงินจากโครงการคนละครึ่งเช่นเดียวกันกับผู้ประกอบการบริเวณตลาดอมรพันธ์ โดยผู้ประกอบการได้ให้เหตุผลที่คล้ายกัน คือ ตัวเงินไม่ได้เข้าบัญชีของทางร้านในทันที กว่าที่ตัวเงิน

จะถูกโอนผ่านธนาคารใช้เวลา 24 ชั่วโมง หรือในวันรุ่งขึ้น บางครั้งใช้เวลากว่า 1-2 วัน ถึงจะมีเงินเข้า และทางผู้ประกอบการจะต้องใช้เงินสดซื้อของเข้าร้าน ซื้อวัตถุดิบมาขายของ ต้องใช้เงินสดทุกวัน แต่เมื่อไม่มีเงินเข้าบัญชีในทันที ทำให้ผู้ประกอบการเงินขาดมือ จนบางรายต้องหีบยืมคนอื่นหรือ กู้เงินนอกระบบเลยทีเดียว

จึงอาจสรุปได้ว่าสิ่งสำคัญสำหรับการตัดสินใจของผู้ประกอบการบางรายคือต้นทุนต่อธุรกิจ เพราะถึงแม้การเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งจะเป็นการช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการก็จริง แต่ผู้ประกอบการเองก็ไม่สามารถที่จะนำเงินตรงนั้นมาใช้จ่ายเพื่อนำไปซื้อวัตถุดิบสำหรับวันถัดไปได้ทันที และไม่ต้องคอยตรวจสอบว่ายอดเงินที่ได้รับจะตรงกันกับยอดการใช้จ่ายจริงหรือไม่ ผู้ประกอบการจึงมองว่า ถึงแม้การไม่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งยอดขายจะเท่าเดิมหรือลดลง แต่ผู้ประกอบการก็สามารถมีเงินสดเพื่อนำไปซื้อวัตถุดิบสำหรับวันถัดไปได้ทันที ซึ่งการดำเนินการในแนวทางหลังนี้ ผู้ประกอบการสามารถยอมรับและเปิดใจมากกว่าแนวทางแรก

5.1.2. ภาระทางการบริหารในการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของผู้ประกอบการรายย่อย

โครงการคนละครึ่ง เป็นโครงการของภาครัฐที่สร้างภาระทางการบริหารให้แก่กลุ่มเป้าหมายไม่ต่างจากโครงการอื่นของภาครัฐ โดยผู้วิจัยได้แบ่งภาระทางการบริหารออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ต้นทุนค่าเสียโอกาส พบว่า ผู้ประกอบการจะมองว่าระยะเวลาในการทำธุรกรรมผ่านแอปพลิเคชันแต่ละครั้งจะไม่มีค่าเมื่อราคาสินค้าที่จำหน่ายมีราคาไม่สูงมากนัก หรือผู้ประกอบการที่มองว่าระยะเวลาในการทำธุรกรรมผ่านแอปพลิเคชันในแต่ละครั้งนั้น สามารถนำเวลาตรงนี้ไปบริการลูกค้าและมีความคุ้มค่ามากกว่า

2) ต้นทุนการเรียนรู้ พบว่า ผู้ประกอบการที่สูงอายุ จะมีต้นทุนในการเรียนรู้ที่สูงขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากว่า โครงการคนละครึ่งนั้น เป็นการดำเนินการผ่านแอปพลิเคชันผ่านสมาร์ตโฟนทั้งหมด ส่งผลให้ผู้สูงอายุทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานได้ยากลำบาก

3) ต้นทุนทางจิตวิทยา พบว่า ผู้ประกอบการรู้สึกไม่พอใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลโครงการฯ ไม่ได้มีการแนะนำวิธีการใช้งานระบบแอปพลิเคชัน หรือผู้ประกอบการบางรายที่เข้าร่วมโครงการฯ แต่ก็มีความรู้สึกกังวล และต้องคอยตรวจสอบว่ายอดเงินที่ได้รับจากระบบของโครงการฯ จะตรงกับยอดใช้จ่ายที่ตนเองขายได้จริงหรือไม่

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของภาครัฐที่มุ่งช่วยเหลือธุรกิจขนาดย่อม

ถึงแม้ว่าโครงการคนละครึ่งจะเป็นโครงการที่สามารถเพิ่มยอดขายและรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการ แต่ทั้งนี้ ก็ยังมีผู้ประกอบการอีกจำนวนมากที่ไม่ได้รับประโยชน์จากโครงการนี้ โดยในอนาคตหากภาครัฐจะมีการออกนโยบายหรือโครงการเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยในลักษณะที่คล้ายกันนี้อีก ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1) ภาครัฐควรที่จะศึกษาให้รอบด้านในการออกนโยบายในอนาคต โครงการคนละครึ่งมีจุดอ่อนใหญ่ที่ทำให้ผู้ประกอบการไม่เข้าร่วมโครงการฯ นั่นก็คือ ระบบการเคลียร์เงินให้แก่ผู้ประกอบการ สะท้อนให้เห็นว่าโครงการฯ ไม่ได้มีการศึกษาอย่างรอบด้านและคำนึงถึงผู้ประกอบการรายย่อยมากเท่าที่ควร ดังนั้น ในอนาคตหากมีการออกโครงการหรือนโยบาย จึงควรที่จะมีการศึกษาข้อมูลให้รอบด้านมากยิ่งขึ้น

2) ควรมีการปรับปรุงระบบเคลียร์เงินในแต่ละวันของโครงการฯ ผู้ประกอบการหลายรายพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าต้องใช้เวลาหลายวันเพื่อนำไปซื้อวัตถุดิบ แต่ระบบเคลียร์เงินของโครงการฯ ไม่สามารถโอนเงินเข้าบัญชีของผู้ประกอบการภายในวันได้ จึงจะต้องปรับปรุงระบบฯ ที่สามารถทำให้โอนเงินภายในวันเดียวได้ เพื่อให้ผู้ประกอบการรายย่อยสามารถนำเงินจากการเข้าร่วมโครงการฯ ไปใช้ซื้อวัตถุดิบสำหรับวันต่อไปได้

3) มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายของโครงการฯ ผู้ประกอบการที่ขาดความรู้ด้านการใช้งานแอปพลิเคชัน อาจจะด้วยเนื่องจากอายุที่มาก และการที่ไม่ได้มีเจ้าหน้าที่ช่วยดูแลในส่วนนี้ ทำให้คนกลุ่มนี้ไม่สามารถที่จะเข้าถึงโครงการได้ ดังนั้น ภาครัฐจึงควรที่จะมีการอบรมการใช้งานให้แก่ผู้ที่ต้องการเข้าร่วมโครงการฯ แต่ไม่มีความรู้ในด้านการใช้งานแอปพลิเคชัน

นอกจากนี้ ในมุมมองของผู้วิจัยมองว่า ในการที่รัฐบาลจะออกนโยบายหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการกระตุ้นเศรษฐกิจ และเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการ รัฐบาลควรที่จะจริงจังกับกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการกล่าวถึงทุกผลลัพธ์ที่จะตามมาจากการเข้าร่วมนโยบายหรือโครงการ ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีของโครงการคนละครึ่ง ทางรัฐบาลไม่ได้มีการกล่าวถึงในตอนแรกเริ่มโครงการฯ ว่าหากยอดขายหรือรายได้ของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นจนถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดในการเสียภาษี ก็จะต้องนำเงินได้พึงประเมินเพื่อยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งหากรัฐบาลให้ผู้ประกอบการทราบข้อมูลนี้ ทางผู้ประกอบการก็จะเตรียมตัวสำหรับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และลดปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีได้อีกทางหนึ่งด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อยอด

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดคือ การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากว่าในการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นการดำเนินโครงการคนละครั้งในระยยะที่ 4 (เฟส 4) ฉะนั้น ผู้ประกอบการที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการคนละครั้งไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ อาจมีจำนวนไม่มากพอที่จะอธิบายถึงสาเหตุในภาพรวมได้ และอาจมีสาเหตุการตัดสินใจที่แตกต่างจากช่วงระยะเวลาอื่นในการเข้าร่วมโครงการก็เป็นได้ ยกตัวอย่างเช่น หากมีการเก็บข้อมูลในช่วงที่มีโครงการคนละครั้งในช่วงแรก ที่มีผู้ประกอบการเข้าร่วมน้อย ผลการศึกษาอาจจะแตกต่างจากการเก็บข้อมูลในช่วงระยะสุดท้ายของโครงการฯ ก็เป็นไปได้

บรรณานุกรม

- Herd, P., & Moynihan, D. (2018). *How Administrative Burdens Make Government Less Effective and What to Do About It*. www.economie.gouv.fr/igpde-editions-publications/comparative-analysis_n5
- กรมสรรพากร. (2564). *คู่มือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับผู้ประกอบการ SME ที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง*. Retrieved from https://www.rd.go.th/region/12/fileadmin/163/004_pdf/guideline25650118.pdf
- กรุงเทพธุรกิจ. (2565a). "กรุงเทพโพลล์" ชี้ คนไทยอยากให้มี "คนละครึ่ง" ต่อจนโควิดหายไป. <https://www.bangkokbiznews.com/news/986849>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2565b). บทสรุป "คนละครึ่งเฟส 4" درآمدร้านค้าถูกเก็บภาษีย้อนหลัง เพราะอะไร? <https://www.bangkokbiznews.com/news/1002200>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2565c). สรรพากรแจงไม่มีเป้าเก็บภาษีจากโครงการคนละครึ่ง. <https://www.bangkokbiznews.com/business/1002069>
- ข่าวสดออนไลน์. (2564). *ทุนจม-เงินขาดมือ แม้ค้าแข็ง 'คนละครึ่ง-เราชนะ' ขายดี แต่เงินไม่เข้าบัญชี*. www.khaosod.co.th/around-thailand/news_6012484
- เครือฟ้า อุทธิยา. (2556). *เอกสารประกอบการเรียน วิชาการดำเนินธุรกิจขนาดย่อม รหัสวิชา 2202-2003 [เอกสารประกอบการเรียน]*. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย.
- จักรี ไชยพินิจ. (2560). *บทวิพากษ์ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล: ข้อจำกัดในการสร้างคำอธิบายทางสังคมศาสตร์*. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา, 4(1), 51-84.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). *รายงานภาวะเศรษฐกิจไทย ปี 2563*. Retrieved from <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AnnualReport/AnnualReport/AannualReport2563.pdf>
- ธนัชฐ์มา พูนทอง และสุมาลี รามันฎ. (2564). *ความพึงพอใจเกี่ยวกับนโยบายสิทธิประโยชน์ทางภาษีของผู้มีเงินได้ กรณีศึกษาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปีภาษี 2562*. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(2), 46-59.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2565). *ร้านค้าเลิกรับ คนละครึ่งเฟส 4 โอดถูกเก็บภาษีเพิ่มหลักหมื่น*. www.prachachat.net/finance/news-861335
- ปานวาด พิษเคียน. (2564). *โครงการ "คนละครึ่ง" ในห้วงการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19*. วารสารทหารพัฒนา, 45(1), 37-43.

- พิชาย รัตนติลก ณ ภูเก็ต. (2556). วิพากษ์การอธิบายทางเลือกเชิงเหตุผล. วารสารเศรษฐศาสตร์
การเมืองบูรพา, 1(1), 149-181.
- พีพีทีวี. (2565). "คลัง" ไร้แรงเหตุเก็บภาษีย้อนหลัง "ร้านค้าคนละครึ่ง" ปิดเชื่อมระบบสรรพากร.
www.pptvhd36.com/news/เศรษฐกิจ/171216
- ภาวิณี ช่วยประคอง. (2564). ได้อย่างก็ต้องเสียอย่างไร?: ภาระทางการบริหารจากการลงทะเบียนโครงการ
เราชนะสำหรับประชาชนที่ไม่มีสมาร์ทโฟน. เอกสารประกอบการประชุมระดับชาติ โครงการ
เครือข่ายการศึกษาวิจัยและวิชาการทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ 3,
เมธากุล มีธรรม. (2555). การวิเคราะห์ผลประโยชน์ต่อต้นทุนเนื่องมาจากการชะลอโครงการ :
กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างทางเลี่ยงเมืองนครสวรรค์ด้านตะวันออก [วิทยานิพนธ์,
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี]. [https://ph02.tci-
thaijo.org/index.php/eng_ubu/article/view/84360/67162](https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/eng_ubu/article/view/84360/67162)
- วรัญญู กิจเจริญนารักษ์ และปวีณา คำพุกกะ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้บริการแอป
พลิเคชันทางการเงินผ่านสมาร์ทโฟน. วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 10(1),
129-145.
- วัลลภ นุกิจ และคณะ. (2565). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการการลดอุบัติเหตุในวง
เวียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุรินทร์, 6(1), 126-137.
- ศิริพร แซ่อึ้ง และอมรรัตน์ อภินันท์มกุล. (2562). ผลของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการกระจาย
รายได้. วารสารพัฒนาการเศรษฐกิจปริทรรศน์, 14(1), 58-78.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2565). ข่าวกระทรวงการคลัง: สิ้นสุดการใช้จ่ายมาตรการรักษาระดับการ
บริโภคภายในประเทศ ปี 2565. [www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลง
กระทรวงการคลังฉบับที่%2072-2565.pdf](http://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%2072-2565.pdf).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). การสำรวจผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19
ด้านสถานประกอบการ. . Retrieved from
ittdashboard.nso.go.th/img/covid/result_COVID-Establishment.pdf.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2565). ผลสำรวจความคิดเห็นประชาชนพบ มีความพึงพอใจภาพรวม
การดำเนินงานของรัฐบาลอยู่ในระดับมาก-มากที่สุดร้อยละ 33.9 พึงพอใจระดับปานกลางร้อยละ
40.9 พึงพอใจในระดับน้อย-น้อยที่สุดร้อยละ 18.9.
<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/53081>
- เส้นทางเศรษฐกิจออนไลน์. (2563). ฟังอีกมุม ร้านอาหาร ไม่เข้าร่วมคนละครึ่ง ชี้กลัวกระทบการบริการ. .

www.sentangedtee.com/today-news/article_167740

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายอนุกุล กาญจนรัตน์
วัน เดือน ปี เกิด	7 มกราคม 2537
สถานที่เกิด	พัทลุง
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	18/207 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
ผลงานตีพิมพ์	-
รางวัลที่ได้รับ	-

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY